

GLASILLO

SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE.

V združenju je moč!

Entered as second-class matter January 28, 1910, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3, 1879.

Uredništvo in upravnishvo Glasila je v Chicagu, Ill., 2821 So. 40. Ave., kamor je pošiljati vse rokopise, denarne pošiljatve, sploh vse, kar ima stik z listom.

Celoletna naročnina na Zdr. Državo in Canada je \$1.00, za inozemstvo \$1.50.

"Glasilo" izjaha vsaki teden v petek.—Cirkulacija je dosegla nad deset tisoč natisov. List je razširjen po Zdr. Državi, Canadi i stari domovini.

Cene za oglas po pogodbi. Enostopna 10 point vrsta 8 centov.

Nefrankirana ali premo frankirana pisma se ne sprejemajo.

LETO—YEAR VI.

Chicago, Ill., 11. julija (July) 1913.

ŠTEV.—NUMBER 28.

"Čedni" nameni naših velefinančnikov.

Kakor lačni volkovi, katerim je bil v zadnjem trenutku odvzet masten plen, se obnašajo finančniki širom sveta. Bankirji se v svojih listih v Ameriki, Berlinu, Londonu in na Dunaju penijo jeze. Obnašajo se v svoji sveti jezi kakor stekli psi, ki ogrizejo vse, kar jim pride pred nos. Hudi so na Wilsona, demokratičnega predsednika. V svoji skrajni razburjenosti iščejo po psokah. Brezdomovinski finančni drhali se pa dozdeva najkrepkejša psoka "socialist", zato v svojih listih, s katerimi prikrivajo svoje oduševske manipulacije, imenujejo demokrata Wilsona socialista.

Seveda se ni treba še nobenemu vstrašiti, ki ni socialist, da bi takoj pobral šila in kopita in nehvaležni Ameriki obrnil hrbet, ker mogoče prihaja za socialistična doba, katere nočejo sleparji, goljufi in izkoriščevalci delavne moči. Tako daleč še nismo v Ameriki, pa tudi Wilson ni tako hud človek, da bi napravil konec kapitalističnemu gospodarstvu.

Kaj je neki storil Wilson in njegov kabinet, da so ga velefinančniki proglasili socialistom? Dne 4. junija je bil na njujorški borzi nekakšen črni dan. O deruhi na debelo so se pripravljali, da vprizore denarno krizo, kakor v letu 1907 in uničijo zopet nekaj manjših kapitalistov, delavno ameriško ljudstvo pa obsojijo za nekaj mesecev na stradanje. Vrednostni papirji so padali, celo najvarnejši, kakor na pariski borzi, ko je Nikola, črnogorski kralj, ukazal sprožiti prvi strel na Balkanu. Od povsod so prihajala slaba poročila in borzijanski listi so prerokovali najhujše. Prvo znamenje za ta strah je dal p. om St. Louis & San Francisco železnice. Ali čez noč se je obrnilo na boljše in vrednostni papirji so se podražili in nekateri velefinančniki so k nakupičenim milijonom priložili zopet nove.

Kapitalisti so rekli, da ni denarja v deželi, zato je pričela padati vrednost papirjev. V tem osodepolnem trenutku se je vlada spomnila, da se je v letu 1908 sprejel zakon, ki daje vladi pravico, da v takem položaju posodi denar bankam v znesku 500 milijonov dolarjev. Finančni tajnik McAdoo je takoj obvestil banke, ki so bile v denarni zadregi, da dobe posojila, kolikor jim drago, ako izroče vladi dobre vrednostne papirje v varstvo, in da jim ni treba vrednostnih papirjev prodajati na borzi.

Ali glej ga zlomka, čež noč so imele naenkrat banke denar, ne da bi si pri vladi izposodile le en cent. Nehali so prodajati delnice in banke, ki so preje vrge delnice na trg, so jih pričele zopet kupovati. "National City Bank" je v enem samem dnevu pokupila vrednostnih papirjev za sedem milijonov dolarjev iz svojih sredstev.

Nevarnost za umetno vprizorjeno denarno krizo je bila preč. Kapitalisti so bili v javnosti blamirani, taki borzijanski manevri se pa tudi ne dajo izvesti vsaki dan. Gospodje finančniki se silno jeze, ker jih je vlada prisilila s tem, da jim je ponudila \$500,000,000 posojila, katero je treba pokriti z dobrimi vrednostnimi papirji, da so opustili zaenkrat svoj temni načrt. Kar kapitalisti odlože, ne odlože za vedno. Odloženo paniko so hoteli poskusiti zopet v jeseni. Vprizoriti so hoteli denarno krizo, kakor smo jo imeli v letu 1907.

Wilsonu, kot nekdanjemu profesorju, je dobro znano, da je med ljudstvom in kapitalizmom tako razmerje kakor med volkom in jagnjetom. Zato je Wilson zahte-

val, da se poleg carinske reforme, zvrši tudi reforma denarne valute, da se gospodom bankirjem nemogoči prirejati poljubno denarne krize. Ko je Wilson na nekem agitacijskem shodu v Chicagu rekel, da bo za tistega, ki bo hotel vprizoriti paniko, zgradil višje vislice kakor Hamanove, tedaj so mu velefinančniki ploskali. Mislili so, da je to navaden volilni manever. Kandidatje kapitalističnih strank so obljubili pred volitvami še vse kaj drugega kakor je obljubil Wilson, vendar pa svoje besede niso držali. Zato so tudi obljubo Wilsona smatrali za navaden "bluf". Poleg so bili velefinančniki navajeni, da se pred njimi klanjajo predsednik, vlada in ljudstvo. Bankirji so dobili do sedaj vse od kongresa, kar so želeli. Njih najmanjša želja je bila ukaz. To se je pa sedaj spremenilo. Ako bi se velefinančnikom posrečilo njih temni načrt, tedaj bi bila demokratična vlada diskreditirana pri svojih lastnih pristaših. Zgodilo bi se ji pri prihodnjih volitvah, kar je doživela republikanska pri zadnjih. Ti vzroki so učinkovali na Wilsona in njegov kabinet, da z reformo denarne valute zavežejo bankirjem roke. Wilson je vedel, da mora priti med njim, njegovim kabinetom in velefinančniki do boja, ako hoče le količjak varovati koristi ljudstva. Bankirji ne poznajo izven svojih koristih nobenih drugih. Bankirji so omrežili industrije in poljedelstvo s sistemom ki je z gospodarsko etičnega stališča najostudnejši. Današnji bančni sistem je parasitarstvo najhujše vrste, ki sesa in pije ljudstvu kri in mozeg. To je sistem, ki le izkorišča, izsesava, gloda in nikdar ne da. To je sistem, po katerem lahko molopridneži postanejo uplivni ljudje — gospodarji ameriškega kredita in zmenjalnih nih sredstev. Ker si pest nosilcev tega sistema domišlja, da so vsemogočni in da se njih volje ne sme zoperstaviti nihče, so napovedali vojno Wilsonu. Wilsonova reforma denarne valute ne bo odpravila zajedništva. Omejila bo le njegovo moč, zaeno pa dokazala, da tudi kapitalistična vlada lahko stori nekaj za ljudstvo je v mejah kapitalistične družbe, ako hoče braniti ljudstvo pred breznejnim izkoriščanjem. V kapitalistični družbi se ne more odpraviti popolna parasitstvo, ker kapitalistična družba prizna, da ima človek pravico izkoriščati drugega človeka. Parasitstvo bo padlo še le s kapitalističnem sistemom, ko se na razvalinah kapitalizma osnuje nova družba, v kateri ne bodo poznali iskoriščanja ljudi po drugih ljudeh, v kateri bo v resnici priznana in uveljavljena gospodarska enakopravnost.

Inozemstvo.

— Bratomorni boj na Balkanu je pričel balkanska zveza je uničena. Boji med Bolgari in združenimi Srbi, Črnogorci in Grki se vrše ob reki Moravi. Bolgarske čete so se prikazale tudi pri Pirotu.

Poročila o prvih bojih so se glasila le o zmagah Srbov in Grkov. Zdajšnja poročila se glase o porazih Srbov in Grkov. Ena srbska divizija je baje popolnoma uničena. Padlo je 11 tisoč mož, štiri tisoč je pa sovražnik zajel. Bolgarske čete se prikazujejo pri Vranju, ki je na črti, po kateri se umikajo Srbi. Bolgarov je baje 14 tisoč in hočejo napasti Srbe za hrbtom.

Bolgarski general Ivanov poroča, da je nenadoma napadel 80 tisoč mož broječo grško vojsko pri jezeru Tahinoju in velik del iste zapodil v beg. Naobratno pa poročajo Grki, da so Bolgare pri-

Strumice potisnili nazaj. Poročila torej niso jasna in počakati bo treba še nekaj dni, da se bo zvedelo, kdo zmaguje v tem bratomornem boju.

Bojna fronta je dolga 80 milj. Srbski ranjenci pripovedujejo, da to ni bila bitka, ampak navadno mesarsko klanje. Kedar sta obe sovražni sili trčili druga ob drugo, so vojaki pometali puške od sebe in se klali med seboj z bajonetmi.

— Iz Johannesburga v južni Afriki poročajo, da je izbruhnila splošna stavka delavcev v zlatih rudnikih.

Prišlo je do spopadov med štrajkujočimi delavci vojaštvom in najetimi pretepači, ki so v službi zlatorudniških barbov. Vojaki stražijo domove lastnikov zlatih rudnikov.

Štrajkujoči delavci pozivljejo železničarje v Braamfonteinu, naj se pridružijo stavki. Časniki ne izhajajo, izvzemši list, ki ga izdaja organizacija črkostavev in fiskarjev.

Boji, ki so se vršili zadnje soboto, so zahtevali 110 žrtev. Med ranjene so oficirji, vojaki, policaji, največ pa delavcev.

Štrajkujoči delavci zahtevajo, da se takoj odpokliče glavnega gubernerja Gladstona, ker je manje spustil oboroženo silo. Z njimi simpatizirajo vsi delavci v južni Afriki.

— Ko se je angleški kralj peljal v poljedelsko razstavo, je sufražetka Mary Richardson vrgla kralju v naročje zvezek papirja, na katerem je bila izražena zahteva po ženski volilni pravici. Takoj jo je neki surov konjenik udaril s sabljo.

Časnikarski "šmok" je brzojavil nato na vse kraje sveta, da bi olepšal surovo dejanje konjenika, da so ženske padle po sufražetki, ki je imela toliko poguma, da je kralja opozorila, da hočejo ženske volilno pravico.

"Hraber junak" in "vreden stražnik" kralja je bil žalostni jezdec, ki je slabotno žensko udaril s sabljo.

Suфраžetko je policija takoj izpustila, ker ni zvršila nobenega kaznjivega dejanja.

— V Havani na Kubi je padel v cestnem dvoboju s samokresom Armando Riva, načelnik policije. Ustrelil ga je baje Ernesto Asbert, governor province Havane.

Prepir je nastal, ker je policajski načelnik zasačil več članov v Asbertovem klubu pri prepovedani igri, ki so bili občutno kaznovani. Ker se je načelniku posrečilo prvi lov, se je pripeljal v drugič, da izprazni gnezdo igralcev. Hotel je aretirati vratarja, ker je bil oborožen s samokresom. V tem trenutku je prišel Asbert s svojim spremstvom in pričela je bitka.

Krivec so zaprli in postopa se milo z njimi. Ako bi kaj takega zvršil navaden delavec, bi vsi vpili na garoto z njim.

— Tajni svetnik profesor Schleich je v nekem berlinskem dnevniku priobčil članek, v katerem hvali serum dra. Friedmanna proti jetiki. V svojem članku pravi, da je obžalovanja vredno, da je "Medicinska družba" odklonila serum. Ta odpor je ravnotoliko na mestu, kakor nekoč pretirano navdušenje za tuberkulin dra. Koeha, ki je zahteval žrtve.

Professor Schleich je delo dr. Friedmanna pazno zasledoval in je pri več slučajih rabil njegov serum, ko je dr. Friedmann bival v Ameriki.

— V Avstriji mora biti špijonov kakor gob po dežju v gozdu. V Inozemstvu so zaprli inženirja Pyerja, ki je zgradil dve forti ob italijanski meji in prodal načrte italijanski vladi. Splošno se sodi, da ima več sokrivev.

Redlova špijunska afera se ni končana in že je druga prišla v javnost. Odkritja pa tudi dokazujejo, da je največ izdajalcev med tistimi krogi, ki najbolj glasno kričijo: "Živela domovina!"

— Rumunski častniki, ki so služili pri pruskih polkih, so prosili za odpust. Rumunski je mobilizirala svojo armado, da ne bo zadnja pri delitvi plena na Balkanu. Zdaj ko se bojujejo balkanski zavzniki med seboj, smatra rumunska vlada za ugodno priliko, da si osvobje ozemlje.

— V Mehiki so potresni sunki, ki se ponavljajo od 17. maja, razdajali mesta Guasaba in Granada. Hiše so popolnoma zrušene in nad tri tisoč prebivalcev tabori v šotorih.

— Francoski senat je sprejel predlogo, v smislu katere bodo dobivali lastniki hotelov, ki so Francozi, pod zelo ugodnimi pogoji posojila iz državne blagajne. S tem predlogom se hoče doseči, da bi med Francozi postalo živahnejše zanimanje za hotelsko industrijo, ki je do sedaj do 80 odstotkov izvršujejo inozemci.

Ameriške vesti.

— Pogosto čitamo v ameriških buržoaznih listih o strahotah, ki so baje nekaj navadnega v sibirskih rudnikih, v katerih opravljajo kaznene prisilno delo. Kenman je napisal celo več knjig o žrtvah ruskega carizma, ki zdihujejo v Sibiriji. Mnogo pametnejše bi bilo, da bi Amerikanci prepotovali naše južne države in izdali knjige o trpinčenju in mukah kazencev v teh državah.

V južnih državah je v navadi, da okrajne in državne jetnike izročajo veleindustrialcem proti plačilu. Lani so dobili premogovniški baroni v Alabami 3400 jetnikov, da so vršili prisilno delo v rudnikih. Na konferenci so se pogodili, da plačajo državi 30 dolarjev mesečno za vsakega jetnika, poleg mu pa še oskrbe "hrano in stanovanje". Na ta način so država in "graftujoči" politikarji dobili dva milijona dolarjev, od katerih niso jetniki videli centa.

Najsramotnejšo pego v tem sistemu pa tvorijo brezdomno premije. Vsak birič dobi za vsakega jetnika posebno premijo. Razume se, da biriči zvrše vsakovrstne umazane manipulacije, da nalove mnogo jetnikov, ker sitako množe svoje dohodke. Dva mlada fantiča sta bila obsojena na šest mesecev prisilnega dela, ker sta kockala na ulici, devet drugih pa radi vagabondaže na devet mesecev.

S temi prisilnimi delavci ravnaajo zelo kruto, ker ima lastnik pravico, da jih kaznuje in pretepe. Kapitalisti na jugu vedno javkaje v kapitalističnih listih, da primanjkuje delavcev. Kateri delavec, ki pozna razmere v teh državah, bo šel na jug, kjer ga lahko vsaka pijana biriška baraba aretirala in spravi kot vagabonda na več mesečno prisilno delo, ako se ni zadosti spostljivo obnašal napram nji.

— Strašno surovost je zvršil neki Tom Tucker, rodom Poljak, v Grand Rapidsu, Ia. Svojo ženo je pretepel z desko, iz katere so strleli žebli. Žena je v blagoslovljenem stanju in poškodbe so tako težke, da bo težko okrevala.

— Delavska zveza v državi Wisconsin je pričela boj proti tovarnam, v katerih izdelujejo konzervirana živila. V teh tovarnah dobivajo ženske zelo nizke plače, delalni čas pa je neizmerno dolg. Državna industrijska komisija je dobila od državne legislature pra-

vico, da sme določiti delavni čas za ženske v tovarnah za konzerve. To je prvi zakon v tej državi za varstvo žensk v tovarnah. Tovarnarji nasprotujejo zakonu z vsemi močmi. Najrajše bi videli, da bi smeli še vprihodnje izkorisščati ženske neomejeno.

— V Champaignu, Ill., je prišlo do boja med Williamsom, lastnikom tajne krème in policijo radi točenja opojnih pijač. V boju je bil policijski načelnik A. Keller težko. O. Harding, ki je iz radovednosti opazoval boj, pa lahko ranjen. William je obležal mrtev na bojišču.

Bitka se je vršila na stopnjicah, ki vodijo iz prvega v drugo nadstropje, v kateri je bil smrtno zadet tudi policaj Dodsworth, ki je prihitel svojemu načelniku na pomoč.

— Vsa ošabna trmoglavost kapitalistov stopa očitveno v ospredje pri stavki nastavljenecv na okrajni cestni železnici, ki vodi v predmestja Chicage. Nastavljenecv zahtevajo priznanje organizacije (unije). Zahteva je torej malenkostna. Vendar pa nočejo ravnatelji družbe nič slišati o tej zahtevi. Ravnatelj bi radi imeli svojo organizacijo ogleduhov in špijonov, da bi nastavljenecv poljubno šikanirali.

Vsled stavke ne more tisoče delavcev, ki stanujejo v predmestjih, na delo. Popolnoma razumljivo je, ako so delavci vsled trmoglavosti družbe razburjeni, ker prihaja ves masten dobiček le iz delavskih žepov.

— Iz San Francisc poročajo, da bo parnik Pionia, last "Vzhodne azijske družbe", plul skozi pamski prekop na svoji prvi vožnji. Parnik je opremljen z motorji Dieselevga sistema, ki so napravili revolucijo v paroplovbi. "Vzhodna azijska družba" izjavlja, da je imela od vložnega kapitala pri parnikih s stroji statega sistema osem odstotkov čistega dobička. Od parnikov, ki so opremljeni z motorji Dieselevga sistema, bo imela družba 20 odstotkov čistega dobička.

— Južno od Batesville, Tenn., so roparji napadli osebni vlak šte. 8. Illinois Central železnice. Sodi se, da so odnesli \$3500. Potnikov niso oropali. Zdaj jih lovi šerif s pomožnimi biriči, o roparjih pa ni duha ne sluha.

— V bližini Philadelphije je brzovlak Philadelphia & Reading železnice na križišču zadel ob voz, na katerem je sedela družba izletnikov. Pet izletnikov je bilo takoj mrtvih, trije so pa težko ranjeni.

— Rev. H. H. Carwardine hvali E. V. Debsa, znanega socialističnega pisatelja, gubernika in agitatorja, ker je v Terre Haute, Ind., vzel iz ječe na svoj dom Heleno Coxovo. Duhovnik ga primerja s Kristom, ki se ni bal hinavskih farizejev, ko je iskala pri njem padla ženska zavetja. Duhovnik pravi v svoji izjavi, da gotovi krogi proklinjajo, sovražijo in preganjajo Debsa. Ali socialist je pokazal, da je v njegovem sreu več pravega krščanstva, kakor pa v sreih njegovih preganjalcev. Družba je prepojena s predsodki in hinavščino, nadaljuje duhovnik, in odgovarja pravico padli ženski, da bi zopet postala poštena.

— V Gettysburgu, Pa., so minoli teden obdržavali veterani iz državljanske vojne velik tabor, da slavnostno obhajajo spomin na veliko in odločilno bitko, ki se je vršila na tem mestu. Bili so zastopani veterani iz severnih in

južnih držav, torej obeh sovražnih strank, ki sta si nekoč stali v krvavi bitki nasproti.

Pri neki mizi se je zasukal pogovor na Abrahama Lincoln, ki je bil predsednik Zdr. držav ob času državljanske vojne. Veterani iz severnih držav so hvalili plemeniti značaj Lincoln. To je pa nekega W. B. Henryja, veterana iz južnih držav tako ujezilo, da je potegnil nož in ponovil bitko pri Gettysburgu. Osuval je z nožem osem oseb. Postavili so ga pod \$2,500 varščine in za svojo ljubečnosti opazoval boj, pa lahko ranjen. William je obležal mrtev na bojišču.

— Skoraj neverjeten je dogodek, ki se je odigral v Festusu, Mo. Legislatura v državi Missouri je sprejela zakon, da delavci v glažutah ne smejo dalj delati kakor osem ur dnevno. Zakon je stopil z dnem 24. junija v veljavo. "Pittsburg Plate Glass Co.", ki je poznana kot trust za steklene plošče, ima eno tovarno v Crystal City-ju pri Festusu, v kateri dela kakih 1000 delavcev. Trust je izjavil, da ne pozna nobene zakonodaje in osemurnega delovnika, in da je absolutni gospodar v svoji tovarni. Delavci so se pa temu nasprotno izrekli, da se bodo ravnali po zakonu in od dne 24. junija delali le osem ur na dan. Trust je na to zagrozil, da so vsi odpuščeni, ki niso delali 12 ur na dan. Po tej grožnji so delavci zastavkali.

Predlogo za osemurni delovnik je predložil zastopnik iz Festusa v državni legislaturi. Ko je poslanec Wolf uvidel, da hoče trust pogaziti zakon, je brzojavil podpredsedniku "Delavske zveze" za državo Missouri, da naj kdo pride v Festus, ker je položaj resen. Pozivu se je odzval Wood, predsednik "Delavske zveze".

Na prihodnjem shodu so hoteli advokati, zdravniki in druga sodruga v svilnatih nogavicah in glace-rokovicah glasovati s štrajkujočimi delavci. Predno je pričelo glasovanje, je poslanec Wolf podučil navzoče, da ne sme nihče drugi glasovati kakor štrajkujoči delavci. Neki Frasier, bivši sodnik, je temu ugovarjal. Predsednik Wood je vztrajal pri nasvetu poslance Wolfa. Nato je bivši sodnik, katerega je trust najbrž podkupil, izpustil na Wooda govoranco najpriprostejših psokv in podžgal sodrgo v baržunu in svili proti Woodu, ki je zapustil dvorano.

Ko je nastala tema, je bivši sodnik Frazier na čelu podivjane tolpe prišel pred hotel, v katerem je stanoval Wood, in zahteval, da se mu ga izroči. Po tej zahtevi je 22-letni sin hotelirke s samokresom v roki stopil pred drhal razgrajevan in izjavil: "Mr. Wood je tukaj. Tamle sedi. Ali kdor med vami bo povzročil rabuko, bo dobil tudi svoje."

Po tem dogodku se je tolpa razšla po bližnjih gostilnah, da si z žganjem napije poguma. Ob pol enajstih po noči se je zopet vrnila pijana drhba. V tem osodepolnem trenutku je stopilo pet štrajkujočih delavcev pred drhal in odločno izjavilo, da pot v hotel vodi le preko njih mrtvih trupel. To je spametovalo razgrajevce, da so se razšli in se zjutraj ob 6:13 zbrali na železniškem peronu, da dobe Wooda v svojo pest, ki se je pa že ob štirih zjutraj s koleseljem odpeljal iz mesta.

Značilno je tudi, da je župnik rev. Holschneider drugi dan na ulici govoril proti delavskim agitatorjem in zahteval, da se naj štrajkarji vrnejo na delo in delajo vzlic sprejetemu in potrjenemu zakonu po 12 ur dnevno.

Obsojanje vredni dogodek dokazuje dovolj jasno, kje je skati nasprotnike delavstva in zasmehovalce zakonov.

DOPISI.

Delagua, Colo.

Malo je premogarskih kamp v južni Coloradi, kjer ne bi bivalo po nekaj desetih Slovencev, brez dvomno največ pa jih je v Delagui. Da so južnoelocarske kampe v resnici prave človeške mesnice svedočijo številne nesreče, ki se dan za dnem tam dogajajo po premogovih rovih. Nova slovenska žrtev malomarnosti premogarskih družb je rojak Luka Šifrer (ali Šifler), ki je bil ubit v delaguškem premogovem rovu dne 27. junija, ter bil pokopan na pokopališču v Trinidad dne 30. junija. Delal je "kompanijski ših" na takozvani "endri", pa je padla nanj velika skala, ter ga usmrtila na mestu. Ker ni bil zavarovan pri nobenem društvu, so morali rojaki še kolektati zanj, da so ga dostojno pokopali. Pokojni Šifrer bil je pravi velikan, star okoli 38 let in znam mnogim rojakom v Utah, Colorado in Wyoming. Naj počiva v miru!

Društvo "Pivka" št. 201 S. N. P. J. priredilo je dne 29. junija veselico v korist društveni blagajni, ki se je baje prav dobro obnesla. Bila je, če se ne motim, prva slovenska društvena veselica na Delagui, ter mi je bilo zelo žal, da se iste nisem vtegnil vdeležiti.

Kar se dela tiče ni ravno preslabo, seveda se mora to razumeti v južnoelocarskem smislu, pomeni da se dela vsak dan tudi ob nedeljah in da se delo lahko dobi, o kakih delavskih pravicah pa je tam celo sanjati prepovedano v mesečnih nočeh; takole kadar dež in toča pada in ko vihar kozolee prevrača med kamenjem okoliških gričev, takrat človek še brez skrbi zaspanja, ne da bi se mu bilo treba bati konfiskacije, ali da ga zapro radi veleizdajskih sanj. — Bi vam rad malo popisal kampo, pa odkritosrčno povedano, mi to ni mogoče, ker si je nisem mogel ogledati. Čez dan sem namreč ždel v hiši tiho in mirno, kot sova v "žlamburju" in le ob večerih delala sva z gđ. Bakso običajne izlete. Ponoči se pa seveda vse drugače vidi in primeri se lahko, da boš smatral najbolj roga tega hudiča za nedolžnega angelja. Pa ne mislite, da sem bil tako zaverovan v vinske in ječmenove duhove, (kerih sicer tudi ni manjkalo) da me čez dan ni bilo spraviti na plano, ne, stvar je čisto druga. Tam živi gentleman, kterege vodi svetla zvezda, kot Modre iz Jutrovega in ta gentleman je angelj varuh cele kampe; seveda ima splojnjavati "višja naročila". Drugače je baje čisto finih manir, samo bliščobe zlata ne more prenesti pri svitu solca, poleg tega ima pa še krivo vero, da je vsakdo nezajeljen državljan, ki ne prinese v "kampo" krampa in lopate. Kraj vseh čudnih navad pa ima to lepo, da gre nasproti vsakemu "hacku", ki pripelje iz Ludlowa, vljudno pozdravi vse novodošlece in pokorno prezentira s krepelcem. Ker jaz nisem prijatelj takih ceremonij in posebno še prezentiranja s krepelcem, ki me spominja na kisle sladkosti c. kr. avstrijskega komisa, z vsemi pritlikljinami, sem se enostavno sprejemu izognil.

Bilo je dva dni potem, lepega junijskega jutra, ko sem, hoteč odpotovati v Trinidad, zajezdil takozvani "hack", da me popelje do železniške postaje v Ludlow. Našel sem tam že prav pisano družbo: zagorelega Italijana in njegovo signoro, ki je pestovala kodrolasega fantička, kterege je najbrž lomilo domotžje po makaronih in polenti, ker je v enamer silil domov, dalje vitko meksikansko senorito in dve krasotici iz rodu Yankeejev. Senorita bila je živahna deklica, v ktere očeh zrealila se je vsa strast vročega juga in kadarkoli sem se ozrl v nje, moral sem se nehotedomislišiti znane popevke "zaljubljen gleda, ko maček 'z peči!" Druga imela je krvavo-rdeče laske domačega pridelka, pri tretji pa mi je najbolj nagajal njen dražestni nosok, ki me je spominjal vseh 12 rodev izvoljenega izraelskega ljudstva, koroških kostrunčkov in povrh še one krasne pesmi: "Tista goska krivonoska..." Nekako boječe in kar najbolj ozirno, vsedel sem se poleg krivonoske, a ni trajalo dolgo in že smo prav živahno razpravljali o vremenu, o kozah, ki so se pasle

po strminah in sličnih zanimivostih. V tem smo privzeli do gruč Italijanov in za nekaj trenutkov pomnožilo se je prebivalstvo naše predpotopne galeje za štiri osebe in enega malega psička. Vsi so radi gubeče rezali nevoljno obrabe, samo jaz in krivonoski angelj na moji desnici, bila sva zadovoljna, kot ne more biti niti čifut v Abrahamovem naročju — zakaj, to si lahko mislite!

Ampak nesreča nikoli ne počiva. Starikav Meksikanec z širokokrajnim sombrerom na glavi, skopal je bil preko ceste jarek, da položi vodovodne cevi. Jaz sem bil v dražestno krivonosko tako zaverovan, da nisem tega nič opazil in ko je naša galeja splavala preko jarka, zgodilo se je kar se je moralo zgoditi: nastala je silna kolizija nosov, italijanski so se zapodili v meksikanske in narobe, torpedo od Save pa v križarja od reke Jordan v Palestini! Caramba! sem zaklel na tihem in se ozrl po sopotnikih, ki so imeli vsi solzne oči, ne vem ali vsled bolečin ali smeha; opazil sem tudi, da moj mehkosrčni slovenski nos krvavi, izraelski pa se je samo pobesil! Med tem smo se pripeljali do postaje in se srečno izkrcali, držeči se za nosove. V bližnji kočici igral je nek umetnik na okarino znano "Red, white and blue" (morda je videl naše nosove) ob progi pa je skakal bosopet zamorček in kričal na vse grlo: "All aboard for Alabama!"

A. J. Terbovec.

Chisholm, Minn.

Večkrat sem čital v raznih listih razprave o združitvi jednot. Nekateri so za združitve vseh jednot v eno jednoto, drugi pa za združitve vseh svobodnomiselnih jednot. Dobri so vsi ti nameni in tudi zelo koristni. Ali predno se bo zvršila združitve, nas čaka še mnogo dela. To je nekaj naravnega. Za vsako idejo, predno je oživel ali se uveljavila, je bilo treba mnogo zanjo žrtvovati. Vprav pri združenju jednot nas pa čaka mnogo truda in dela.

Združitve jednot niso potrebne le radi tega, ker ložje izplačujejo bolniško podporo, posmrtnino itd., marveč je mnogo drugih še važnejših razlogov za združenje. Kar narod potrebuje za svoj obstoj, lahko doseže le s pomočjo združenih jednot. Ako bi kdo opisal potrebe naroda in očrtal, kako se da to doseči, bi ga nekateri imenovali sanjača.

O našem narodu se danes v Ameriki nič ali pa prav malo ve. Vse zgleda, kakor bi bil zanešen iz neznanega kraja v Zdr. države. Pred leti je nekaj Slovencev pričelo dramiti narod, učiti ga, da naj se prične zanimati za vseljivni napredek, da se tako razvija sporedno z drugimi starejšimi narodi. Agitacija je imela vseh, pa vendar ne tistega, ki si ga vsakdo želi na poti napredka.

Danes lahko opazimo, da hoče skoraj vsak list imeti svojo jednoto, vsakdo, ki je nekoliko bolj zmožen v slovnici, pa svoj list. Poleg pa mislijo še nekateri uredniki in dopisovalci, da so vsi slovenski delavci še tako otročji, kakor so bili v stari domovini, da morajo verjeti vse, kar si izmisli kateri visokoučenih in malorazsodnih urednikov ali velemodrih dopisovateljev pri kakem slovenskem listu. Časi so minili, ko se je verjelo vse. Zato je pa čas, da velenični uredniki in dopisovalci, ki so pričeli v svojih listih prvi obdajati vse s psokami, prenehajo s svojim delom, ker bodo ostali sami: število nerazsodnih delavcev se čimdalje bolj raste, število zavednih delavcev pa raste nepretrgoma in se množi. Kritika je dobra in zdrava, psovanje pa spada med neolikane ljudi. Ako kaj takega razume delavec, bi moral to še bolje razumeti visoko učeni gospod.

Nekateri posamezni Slovenci se kaj radi postavljajo, da delajo za narod in da so narodnjaki in pravemu pomenu besede. To se prav rado pripeti pri polni steklenici duha. Tam se mnogo govori o napredku družih narodov, prav malo se pa povdarja, da je treba študirati razmere družih narodov in kaj pomeni pravzaprav beseda napredek z ozirom na delavno ljudstvo.

Znano je, da moramo Slovenci do sedaj iskati vso višješolsko izobrazbo pri drugih narodih. Slovenci nimamo do sedaj niti enega vsenčeljšca v domovini in Ameriki. Ali tudi drugim narodom

niso višje šole zrastle na dvorišču. Žrtvovati so morali mnogo znanje. Koliko pa žrtvuemo mi?

To so vzkroki, da je treba obsoditi visokoučne gospode, ker nočejo s svojo učenostjo pomagati ljudstvu, marveč hočejo to ljudstvo obdržati v nevedu, ker nočejo izobraženega delavstva. Ako bi bili naši visokoučni gospodje res za narod, tedaj bi postali učitelji narodu in bi se ne trudili, da bi potisnili izobrazbo med delavstvom še bolj nizdol, kakor je danes.

Drugi narodi so imeli iste boje z gospodi, ki so vedno rekli, da so najbolj učeni, svojo učenost pa skrivali pred narodom kakor dragocen zaklad, da bi delavno ljudstvo ostalo neizobraženo. Ti boji so se vršili med drugimi narodi že pred sto leti.

Naša glavna naloga bodi, da združimo slovenske jednote v eno, da tako napočijo boljše časi na polju izobrazbe za naš narod. Naše geslo bodi: Proč z izkoriščevalci, proč z zatiraleci, proč z napestovci in proč z nevošnjivostjo. Združimo se bratsko in delajmo z združenimi močmi za napredek ljudstva in zboljšanje gospodarskega položaja mora priti.

Anton Mahne.

Franklin, Kans.

Dne 19. junija ob pol šestih zjutraj je smrt ugrabila brata Johna Kenda, člana društva št. 92 naše jednote. Smrt ga ni zadela v postelji, da bi mu njegova soproga zatislila oči, ampak umoril ga je današnji kapitalistični sistem, ki je vzel ženi ljubljene soproga, dvema malima otrocema pa skrbnega očeta.

Pokojni John Kenda je bil vpislen kot preglednik plinov pri "Wier Coal Co. No. 19." Popolnoma zdrav je šel dne 19. junija od doma, da z varnostno svetilko pregleda, ako se ne nabrali plini v rudniku. Svetilka je le po imenu varnostna in je taka, kot so tu v rabi, bi pa nikakor ne odgovarja varnostnim svetilkam modernega dela v Evropi. Od gotove strani se čuje, da je ventilacija pri omenjenem rudniku počivala vso noč. Iz tega sledi, da je nočni čuvaj, ki je vsled profitaželjnosti kapitalizma le eden, zaspal, ker je strojevo za ventilacijo počivalo. Seveda ni krivda čuvaja, ako po noči zaspi. Po dnevu ne more nihče spati v tej neznosni vročini, pa tudi milijoni muh ne dajo človeku počitka. Nemogoče je, da človek pobje vso noč, ako po dnevu ni mogel zatisliti očesa. Zakaj ne nastavijo v dnevnih peklenjske vročine premogarski baroni vsaj dveh čuvajev po noči, da bi se pri težavnem poslu menjavala? Zato ker jim je več za profit, kakor pa za varnost človeškega življenja.

Ventilacija je počivala celo noč in plini so se nabrali v toliki množini, da je nastala takoj strašna eksplozija, ko je prišel pokojni Kenda in odprl vrata, ki varujejo zrak v vsak vhodnik. Razstrelba je bila tako silna, da je bil siromak pečen pri živem telesu in ga je bilo groza pogledati. Tako mori kapitalizem zavoljo svetega profita delavce, tako jim pripravila prerani grob. Kje so sodišča danes, da bi kaznovala take umore?

Vse vlada vsegamogočni dolar in položaj se ne bo spremenil, dokler se ogromna delavska masa ne zave svojega bednega položaja in prevzame vladu. To se bo zvršilo le s pomočjo socialistične agitacije. Socializem nas vodi v boljše bodočnost, v človeško družbo, v kateri ne bodo zavoljo profita morili ljudi.

Pokojni John Kenda je bil rojen leta 1887 v Tolminu na Primorskem. Bil je član društva št. 92 S. N. P. J. in društva št. 44 sv. Barbare, z glavnim sedežem v Forest City, Pa. Tukaj zapušča žalujočo soprogo in enega, v stari domovi pa družega otroka. Za nadaljne informacije ne vem. Dne 21. junija se je vršil pogreb, kterege sta se udeležila oba društva komparativno. V imenu njegove žalujoče soproge izrekam vsem najlepšo zahvalo. Pozabil sem povedati, da je vsako društvo spremlilo pokojnika s svojo zastavo k zadnjemu počitku. Tudi članice ženskega društva "Sestrinska ljubica" št. 187 so se po večini udeležile pogreba.

Izrekam globoko sožalje soprogi in vsem ostalim prizadej. Tebi John Kenda pa bodi lahka tuja gruda... padeš si kot žitev

kapitalističnega sistema. Delavci — trpini, vi pa v vrste, da čim preje pade kapitalizem in napoči doba socializma.

Društva sv. Barbare št. 41, 44, 47 in 59, ki so združena pod 1. zastavo, so imela dne 22. junija skupno sejo v Jacksvillu, Kans. Poleg družih točk se je razpravljalo tudi o bodoči konvenciji društva sv. Barbare, ki se bo vršila v septembru t. l. v Pittsburgu, Pa. Sklenilo se je, da se četrto nedeljo v avgustu (dne 24. avgusta) povabi vse delegate društva sv. Barbare v državi Kansas na skupno posvetovanje radi vožnje. Določilo se bo po kateri progi in kedaj se odpeljejo delegati na konvencijo. Delegati ne pozabite priti na sejo dne 24. avgusta, ki se bo vršila ob treh popoldne v "Avstrijski dvorani" v Frontenacu, Kans. Nikdo naj ne izostane od tega velevažnega sestanka. Sklenjeno dne 22. junija v Jacksvillu, Kans.

Frank Wegel.

Collinwood, O.

Apeliram na članice društva "Planinski Raj", št. 185, da se vse brez izjeme udeležijo prihodnje mesečne seje dne 20. julija. Na dnevnem redu imamo več važnih točk, ki se tičejo društva. Posebno nadzornemu odboru priporočamo, da se udeležijo seje polnoštevno. Predložen bo šestmesečni račun, da se ga pravilno pregleda. Skrbeti moramo, kje bo vprihodnje obdržavalo društvo svoje seje, ker je čas za najemno potekel. Sestram poigam na sree, da naj se bolj zanimajo za društvene seje in bolj redno plačujejo mesečne prispevke, ker le tem potom nam je zagotovljen napredek v društvu. Mesto da se med nami pojavljajo razni predsodki, rajše agitirajmo za naše društvo in jednoto.

Slovenkam v Collinwoodu toplo priporočam, da naj se pridružijo našemu društvu, ki je podružnica jednote, ki prizna za ženske enake pravice. Kje se žena bolj pokaže tovaršica svojega moža v delu in boju, kakor če je članica iste podporne organizacije, kakor njen mož? Ako noče, da se bo ob času boleznih matere naselila v hišo, ako hoče, da bodo po smrti matere otroci obvarovani pred najhujšim, potem se mora žena pridružiti podporni organizaciji. Samoposbi se pa razume, da se zavedna žena pridruži le taki podporni organizaciji, v kateri se jo smatra za enakopravno in se jo spoštuje kot sodelavko pri organizatoričnem delu.

Res je, da žena, posebno delavska žena, težko sodeluje v javnosti, ker je z delom preobložena. Ali pri podporni organizaciji gre za blagor otrok, za blagor cele družine, zato pa mora biti žena ravnatoko organizirana v podporni organizaciji, kakor so možje.

Koliko bolniških podpor, odpravnin in posmrtnin je že izplačala naša jednota in tako otrla solze v očeh nedolžnih sirot. Pojedinemu možu ali ženi bi bilo nemogoče zvršiti kaj takega, če bi imela še tako radodarno srce in bogatstvo. Zvršili smo to, ker smo se združili, organizirali v podporni organizaciji. Kar je posameznemu nemogoče, je lahko storiti nam vsem, ki smo združeni v "Slovenski Narodni Podporni Jednoti". Zato pa ne nodlašaj, Slovenka, s svojim vstopom v naše društvo. Pridi že na prihodnjo sejo, pripelji s sabo svoje prijateljice in povej jim, kakšen blag namen ima naše društvo — naša jednota.

Fr. Brajer, tajnica.

Bessemer, Pa.

Opozarjam vse članice in članice našega društva št. 167 S. N. P. J., da se prihodnje seje udeležijo v večjem številu. Seje se bodo sedaj vršile pri meni in sem v ta namen odstopila eno sobo. Ta zaključek se je zvršil na zadnji seji, ker je bilo težko hoditi po strmini navzgor v dvorano.

Vsem sestram polagam na sree, da pripeljejo po eno novo članico na prihodnjo sejo. Žene in dekleta, ki še niste članice našega društva, ne odlašajte s svojim vstopom. Nihče ne ve dneva, ne ure svoje boleznih ali nesreče. Danes je marsikatera žena še zdrava, drugi dan pa leži že na mrtvaškem odru. Dolžnost veže vsako mater, da skrbi za svoje otroke.

To pa stori najboljšo, ako se pridruži S. N. P. J. Pripeljite s seboj tudi svoje otroke in jih vpišite v otročji oddelek.

Seja se vrši vsako drugo nedeljo v mesecu. Ne zabite, da se vrši prihodnja seja v mojem stanovanju. Začetek točno ob dveh popoldne.

Matilda Grubelnik,
predsednica.

Naznanila in vabila.

Morgan, Pa.

Društvo "Bratstvo", št. 6 priredi dne prvega septembra veliko veselico v svoji lastni dvorani v Syganu, Pa. Veselica se vrši v korist društveni blagajni in kot dve letnica našega "Društvenega doma". Svirala bo izborna godba in za vse druge ugodnosti bo preskrbljeno najboljšo.

Člani našega društva, ki se ne udeležijo veselice, plačajo v smislu društvenega zaključka 50c kot vstopnino v društveno blagajno. Člani naj vpoštevajo ta sklep, da ne bo kasneje nepotrebnega zabavljanja.

Na veselico vabimo najljubnejše vsa sosedna društva iz Burdina, Beadlinga, Cuddyja, Bishopsa, Willocka, Broughtona, Moon Runa, Pittsburga, Cannonsburga in Imperiala, Pa. Vabimo tudi vse slovenske občinstvo iz okolice, da se v mnogobrojnem številu udeležijo naše slavnosti, oziroma dveh letnice našega "Društvenega doma". Za izvrstno zabavo in postrežbo bo skrbel veselčni odbor. Na svidenje dne prvega septembra na slavnosti!

John Pleterssek, tajnik.

Conemaugh, Pa.

Društvo "Sinovi Slave", št. 168 priredi svoj piknik v nedeljo dne 3. avgusta na vrtu br. Ivana Brezoveca. Vstopnina za moške en dolar, dame so vstopnine proste. Na piknik vabimo najljubnejše vsa društva iz Conemaugh in okolice, kakor tudi drugo tukajšno slovensko občinstvo.

Člani našega društva plačajo jo 50c in društveno blagajno, ako se ne udeležijo piknika.

Za dobro postrežbo bo skrbel odbor.

Na svidenje dne 3. avgusta.

J. Z., tajnik.

Hibbing, Minn.

Naznanjam vsem članom društva "Hibbing", št. 125, da se vrše na prihodnji seji volitve predsednika in tajnika. Seja se vrši dne 20. julija ob treh popoldne v navadnih prostorih.

Henry Delles, tajnik.

Ambridge, Pa.

Društvo "Naš Dom", št. 33 priredi dne 13. julija svojo godno veselico (piknik) v Logionville Creeku. Začetek ob devetih popoldne.

Na veselico vabimo bližnje bratsko društvo "Grozd", kakor tudi člane sosednega društva S. S. P. Z., vse prijatelje in prijateljice zabave na prostem.

Vzemite ulično železnico "Beaver" do Legionville Bridga. Od tam vodi pot deset minut proti vzhodu. V slučaju slabega vremena se preloži piknik do prihodnje nedelje dne 20. julija.

Za izvrstno zabavo, hladno pijačo in okusen prigrizek bo najboljše preskrbljeno.

Na svidenje v naravi in na svežem zraku!

Odbor.

Durango, Colo.

Apeliram na vse članice društva "Zora", št. 40, ki žive izven Duranga, da bolj redno pošiljajo mesečne prispevke.

Bratje, zvršite svojo dolžnost, ker bo izključena vsaka sitnost in nepotrebno pisanje.

Brat Matija Turk se je prijavil bolnim dne 1. julija in dne 3. julija so ga operirali v tukajšnji bolnici.

A. Borovatz, tajnik.

Chicago, Ill.

Vsem bratom in sestram društva "Slovenski Dom", št. 86, naznanjam, da se vprihodnje vrše društvene seje vsako drugo nedeljo v Wostovi dvorani (Wosta's Hall) na voglu Lake in Desplaines ulice. Udeležujte se redno društvenih sej.

Josef Goričan, tajnik.

La Salle, Ill.

Naznanjam članom društva "Sokol", št. 98, naj se v polnem številu udeležijo seje dne 13. julija v dvorani br. Franka Bernata. Ker nisem bil navzoč na zadnji seji, potem je bila sklicana izvanredna seja za dne 15. junija. To je člane zmešalo, da niso vedeli, pri čem da so. Priporočam vsem članom, da se naj prihodnje seje udeležijo zanesljivo, da tako pride zopet vse na pravo pot. Obenem se zahvalim članom, da se je vse poravnalo mirnim potom, ker je bilo vse moja krivda in nobenega družega.

Anton Kastello, zapisnikar.

Calumet, Mich.

Pri društvu "Brod na Kolpi", št. 141, je sedaj predsednik br. Math Črnohore, tajnik pa br. Anton Stimac, box 144.

A. St., tajnik.

Chicago, Ill.

V smislu zaključka redne seje bo vsak član društva "Francisco Ferrer", št. 131, kaznovan z enomesečno suspendacijo, ki vprihodnje ne bo točno zvrševal svojih dolžnosti kot bolniški obiskovalec.

Tajnik.

Iz glavnega urada.

ZAPISNIK

jednotine seje, ki se je vršilo 22. maja v navzočnosti glavnega in pomožnega odbora Navzoči vsi, razven brata Hočevarja.

Prečita se zapisnik prejšnje seje in odobri.

Brat tajnik predloži zadevo brata Čaleša, člana društva "Slap Peričnik" št. 166. Omenjeni brat si je zlomil nogo in je vsled slabih razmer moral opravljati mala domača dela, ter živi oddaljen od svojega društva. Po razpravi je bil predlog stavljen in sprejet, da se izplača podpora le do 1. maja.

Brat tajnik predloži zadevo br. Servajskeja, člana društva "Slovan" št. 55. Omenjeni brat je bil že večkrat bolan na dveh boleznih, ki sta najbrže v zvezi in tvorita eno in isto bolezen. Prejel je že mnogo podpore.

Po razpravi je bil predlog stavljen in sprejet, da se ga da preiskati po dveh zdravnikih.

Brat tajnik predloži zadevo brata Lebarja, bivšega člana društva "Rožna dolina" št. 92. Prečita se pismo od varuha, v katerem prosi, da bi jednota naložila posmrtnino za mladoletne otroke. Vzame se na znanje in prvojni ugodi.

Brat tajnik predloži zadevo brata Lavšina, člana društva "Napredek" št. 69, ki je že dlje časa bolan na jetiki. Ker odborovo seja ne more priti do pravega zaključka, se celo zadevo preloži do seje skupnega glavnega odbora.

Brat tajnik predloži zadevo pokojnega brata Gorence, bivšega člana društva "Bratje vsi za enega" v Livingstone, Ill.

Bivši brat Gorence je zapustil posmrtnino svojim mladoletnim otrokom. Predlog stavljen in sprejet, da se denar naloži za otroke pri jednoti.

Brat tajnik predloži razsodbo glavnega porotnega odbora radi sestre Udovih, članice društva "Nada" št. 102. Omenjeni sestri je odborova seja dovolila toliko podpore, kolikor ji je šlo po pravilih: od prvega obiska zdravnika pa do zadnjega obiska. Omenjena sestra ni bila zadovoljna z zaključkom odborove seje in pritožila se je na glavni porotni odbor. Glavni porotni odbor je zadevo razsodil, da se ji izplača še ostalih \$7.00, ne da bi zaslial o tem glavni odbor.

Po razpravi je bil predlog stavljen in sprejet, da se razsodbe glavnega odbora v smislu pravil ne smatra pravomočne, ker se z njo ne strinja glavni odbor, zato priporoča gl. porotnemu odboru, da razsodbo kasira.

Brat tajnik predloži zadevo sestre Laknerjeve, članice društva "Narodne Slovenske" št. 128. Omenjena sestra je že dlje časa bolna in so jo le enkrat obiskale društvene sestere. Po razpravi je bil predlog stavljen in sprejet, da se ji izplača za sedaj podpora, in se društvu, naznani, da bo društvo v bodoče samo plačevalo bolniško podporo, ako ne bo obiskavalo svojih bolnikov.

Brat tajnik predloži zadevo brata Novina, člana društva "Tri-

glav" šte. 94. Omenjeni brat je že daljša časa bolan in je dobil že vsjo podporo. Sedaj prosa, da bi se mu, še izplačevala podpora iz odpravninskega sklada. Po razpravi se na podlagi navedenih podatkov sklone, da se mu izplačuje podpora iz odpravninskega sklada.

Brat tajnik predloži zadevo umrlega brata Grabelskega, bivšega člana društva "Sloga" šte. 14.

Predložen je tudi račun in pismo njegovega brata, v katerem prosa, da mu jednota izplača stroške, ki jih je imel. Ker je vse posmrtnino zapustil materi v stari domovini, je bil predlog stavljen in sprejet, da se naj obrne do matere, da se mu izplača njegova tirjatev. Ako mati v to privoli, se mu izplača njegova tirjatev.

Brat tajnik predloži zadevo brata Oda, člana društva "Sloga" št. 14. Omenjeni brat je bil bolan na nogah. Na podlagi zdravnikove izjave, da to ni bolezen, mu društvo ni dovolilo bolniške podpore. Izjava vrhovnega zdravnika popolnoma soglasa z izjavo zdravnika, ki ga je zdravil. Na podlagi obeh zdravniških izjav se sklone, da se mu ne izplača bolniške podpore.

Brat tajnik predloži pritožbo brata Štrukelna, člana društva "Bratska zveza", šte. 140. Omenjeni brat se pritožuje proti poslovanju društva, oziroma predsedniku.

Ker ni bil omenjeni brat nič oškodovan, se pritožba vzame le naznanje.

Brat tajnik predloži zadevo brata Zrnovskija, člana društva "Sokol" šte. 98. Omenjeni brat je vsako leto bolan na eni in isti bolezni. Društvo ga je dalo preiskate pri zdravniku in nasvetuje, da bi se jednota pogodila z njim za odpravnino. Po razpravi je bil predlog stavljen in sprejet, da za sedaj se ne pogaja z njim in naj se počaka, da se bo videlo kakšno bo njegovo stanje v prihodnje.

Brat tajnik predloži zadevo pokojnega brata Korništika, bivšega člana društva "Triglav" šte. 2. Pokojni brat je zapustil svojo posmrtnino materi, a zadnje čase jo je spremenil na brata Glojeka, kateremu je dolgoval na stanovanju in hrani in drugem.

Predložen je tudi račun brata Glojeka kateri se glasi za svoto 835.00 dol. Po razpravi je bil predlog stavljen in sprejet, da se zadevo natančno poizve predno se kaj izplača.

Brat tajnik predloži protest društva "Slavček" šte. 145. Po razpravi je bil predlog stavljen in sprejet, da se protest s pritožbo na brata Muršiča odda glavnemu porotnemu odboru, ki naj zadevo preišče in razsodi.

Brat tajnik predloži zadevo brata Slavca, člana društva "V slogi je moč" šte. 127. Omenjeni brat je bil nekaj bolan a je plačilno nakaznico prekasno predložil po ozdravljenju. Po razpravi je bil predlog stavljen in sprejet, da se mu ne izplača podpore.

Brat tajnik predloži zadevo brata Mezeka, člana društva "Slovenski sinovi" šte. 112. Omenjeni brat je odpotoval od svojega društva ter ni takoj prestopil k tamošnjemu društvu, kjer se je poškodoval. Po razpravi je bil predlog stavljen in sprejet, da se mu izplača le \$25.00, za drugo se ga kaznuje, ker se ni ravnal po pravilih.

Brat tajnik predloži zadevo brata Urbaneka, člana društva "Bled" šte. 17. Omenjenemu bratu se je dovolilo sto dolarjev, da odpotuje v staro domovino, sedaj pa društvo poprašuje za podporo, katere pa ni več deležen. Po razpravi se sklone, da se ne izplača podpore.

Brat tajnik predloži odgovor "Avstrijsko S. P. D." Odgovor se glasi, da so za združitev. Se vzame naznanje.

Brat tajnik predloži zadevo brata Judniča, člana društva "Orel" šte. 21. Omenjenemu bratu je odborova seja odrgala nekaj podpore, ker niso bile listine pravilne. Društvo apelira na odborovo sejo, da bi se mu izplačala še ostala podpora, kjer ni bila njegova krivda, marveč od društvene tega tajnika. Po razpravi na podlagi predloženih podatkov se sklone, da se mu izplača še \$20.00 pridržane podpore.

Brat tajnik predloži, povabilo društva "Triglav" šte. 2, ki vabi glavni odbor na njih desetlet-

nigo. Predlog stavljen in sprejet, da se povabilo vzame naznanje.

Brat tajnik predloži ponovno zadevo brata Kučiča, člana društva "Delavec" šte. 8. Po razpravi je bil stavljen in sprejet predlog, da se ostane pri prejšnjemu sklepu, da se ne izplača podpore vnesku \$75.00.

Brat urednik predloži pismo od gl. porotnega odbora. Glavni porotni odbor je dobil pritožbo od br. Hudovernika, da urednik "Glasila" noče sprejeti (priobčiti) njegovega dopisa. Brat urednik pojasnjuje zakaj ni dopisa takoj priobčil in da nikdar ni pisal br. Hudoverniku, da dopisa ne bo priobčil. Prečita kopijo, pisma, ki ga je poslal gl. porotnemu odboru na pritožbo br. Hudovernika. Se vzame na znanje.

Brat urednik predloži protest društva "Naprej", šte. 5. Po kratki razpravi je bil predlog stavljen in sprejet, da se protest priobči v "Glasilu."

Seja zaključena ob dvanajstih po noči.

Joseph Kuhelj, zapisnikar.

Vesti iz domovine.

LJUBLJANA IN KRANJSKO.

— Nova električna centrala na Notranjskem. G. Karol Kress, c. kr. stavbeni svetnik in civilni inženir v Pragi, namerava izkoristiti vodno moč potoka Unec, ki izvira blizu Planine in teče potem po planinski dolini med Garčarjem in Lazami ter potem zopet izgine v mnogih kraških požiralnikih. V ta namen hoče v potoku Unec približno 60 metrov pod cestnim mostom pri habsberškem gradu vzditi 10:8 metrov visok jze, odkoder naj se na največ 11 kubičnih metrov sek. cenjena obratna voda dovaža potom obokanega v betonu sezidanega vodotoka k garčarjevskemu hribu. Ko preteče obratna voda hribovje, ki loči planinsko dolino od ljubljanskega polja, pride ista v 9812 metrov dolgem rovu v ob pobočju Kladuškoga griča ležeči vodnjak, odkoder se napelje po ceveh s strmcem okroglo 145 metrov na električno centralo, postavljeno v dolini nad Retevjem. Centrala sestoji iz treh turbin s skupno močjo 16.215 konjskih sil in iz naprave za kalorično rezervo. Spodnja voda od turbin v dolini se spelje do velike Ljubljance na Verdome pri Vrhnikih po 300 metrov dolgem rovu.

— Otrok naj ne varujejo stari ljudje! 25 korakov od Logarjeve hiše v Studoru je plitva, približno dva metra dolga mlaka. Dne 26. aprila so šli vsi domači na polje, ostala je doma le učiteljica Helena Logar, ki je varovala otroka. Otrok je zašel v plitvo vodo in utonil. Sodišče je kaznovalo starko z 1 tednom zopora.

— Smrten padeč s črešnje. Primož Ignacij iz Žirov, popravljalec ur in žag, je bil pri posestniku Francetu Tomeju. Primožič je zlezal na Tomejevo črešnjo in obiral črešnje. Pri tem se mu je zlomila veja in Primožič je priletel na zemljo s toliko močjo, da si je zlomil nogo in pretresel možgane. Primožiča so prepeljali v deželno bolnico, kjer je umrl.

— Otrok je utonil. Ana Žarn iz Dol. Aplenka je imela v oskrbi dveletnega Franceta Žarna. Ta je zašel v precej globoko lužo in utonil.

— Ker je aretirancu pomagal pobegniti. Orožniki so aretirali v Spod. Piričah Janeza Kristana zaradi težke telesne poškodbe Andreja Robasa, in so ga, ker je bil begovsumen, uklenili. Med tem ko sta orožnika v Bačnikovi gostilni o tepežu poizvedovala, se je posrečilo Kristanu pobegniti. Tekel je z zvezanimi rokama mimo hiše, kjer stanuje tovarniški delavec Jože Merjasec. Ta je takoj uvidel, zakaj gre, šel je za njim v gozd in mu prepilil veržico na rokah in tako pospešil beg. Obdolženece ne taji dejanja, obsojen je bil na en mesec ječe.

— Dvakrat pred sodiščem. Fr. Ropotar, posestnik v Zgornjem Berniku, je bil obtožbe zaradi težke telesne poškodbe z razsodbo dne 24. decembra oproščen. Nove poizvedbe so pa dognale njegovo krivdo. Položaj je bil namreč ta. Obdolženece in njegov stričnik

Andrej sta gnala troje volov iz Ljubljane domov. Od vasi Skaručne naprej, bila je že tema, se pripelje na razsvetljenem kolesu za njima Andrej Križnar, ki je daljši rokah so človeške rastline, ki potrebujejo mnogo ljubezni in prizanesljivosti, mnogo skrbljivosti in tihega dela. Daj rastlinam dobre zemlje kolikor moreš, da žrpajo iz nje moč in rast; ne odtegraj jim solnea ljubezni in veselja, le to zamore izvabiti iz otroške duše vse kali, in potem — **bodi prizanesljiva!** Ne karaj in ne dregaj venomer; ne besediš nepretrgoma na otroka; pusti rastlinec — otroku, da se sama razvija. Mir mora imeti otrok in ne boji že vsa iz sebe, če je otrok semintje neroden, nevljuden. Vsaka nerodnost nima za posledico pokvarjenega človeka in neumnosti, ki jo učini otrok, v svoji nerazsodnosti, ni še dokaz, da bo otrok vse svoje življenje lehkomišljen. Čvrst, razborit otrok bo zrasel v pogumnega, odločnega človeka. Otrok, ki nčini nekaj takega, kar imenujemo odrasli "slabo", ne vidi v tem nič izrednega, napačnega; vzgojitelj pa se mora naučiti presojati vse z merilom otroškega mišljenja. Če zraste rastlina prebujno, vzame vrtnar nož in jo poreže, če postaja otrok resnoreden, tedaj je čas, da nastopiš s strogo resnostjo in kaznuješ. Ali ne boji ozkosrčna in ne vznemirjaj se po nepotrebnem, ne izgubi prehitro razsodnosti in potrpljenja. Čakaj tiho, opazuj, poravnaj vse z ljubeznijo, bodi vesela in **prizanesljiva!**

"Ženski List".

— Ogenj v tovarni. Iz Radovljice poročajo, da je po noči začela goriti Denričeva tovarna za pohištvo in žaga ob Savi na Luncovem. Ogenj je nastal v delavnici in se bliskovito razširil po vsej tovarni. Vkljub temu, da so delavci ogenj takoj opazili in da je bila takoj požarna bramba iz Radovljice na lieu mesta, je bilo nemogoče kaj rešiti. Pozneje sta prišli gasiti tudi požarni brambli iz Mošenj in Kamne gorice. Z največjim naporom in s smrtno nevarnostjo nekaterih ognjegasev iz Radovljice se je posrečilo rešiti samo veliko kolo na Savi. Vse drugo je do tal pogorelo. Zgorela je delavnica, tovarna, dve žagi, mnogo izdelanega pohištva, 2 vagona narejenih parketov, vso stroji in mnogo lesa. Škoda je ogromna; cenijo jo na 80.000 kron. Kako je ogenj nastal, se ne ve.

— V blaznico na Studencu so z rešilnim vozom prepeljali šiviljo Marijo Lebarjevo, roj. 1878 v Previjah. Navedenka je bila pod varstvom, sedaj jo je pa napadla hipna blaznost in so sodni psihiatri odredili oddajo v blaznico.

GORIŠKO.

— Na štiri tedne zopora je bil pri sodnji v Gorici obsojen Leonard Josip iz St. Petra pri Gorici. Ker je ponarjal podpise zdravnikov okrajne bolniške blagajne v Gorici in isto ogoljufal. Prislepavitel je hotel bolniško podporo. Enkrat se mu je posrečilo s ponarejenim zdravniškim podpisom in kasirati za štiri dni bolniške podpore v znesku 6 K 72 vin, a drugičkrat je bil pravočasno zasačen in je moral poravnati tudi prvo poneverjeno vsoto.

KOROŠKO.

— Samomor v vojašnici. Ustrelil se je v vojašnici "Waisenhauskaserne" v Celovcu prostak 7. stotnije 17. pešpolka Anton Bervar. Bervar je rodom Korošec in se je ustrelil, kakor poročajo nemški listi, zaradi žalostnih družinskih razmer, druga poročila pa trdijo, da je izvršil samomor vsled mržnje do vojaškega stanu in zaradi neusmiljenega in sirovega postopanja proti njemu.

TRST.

— Vlomilec v poštne urade. V Trstu pri Sv. Ivanu so prijeli in zaprli nekega Ivana Battistiga, ki je na sumu, da je izvršil koncem lanskega in v začetku letošnjega leta več vlovov v razne poštne urade na Tirolskem. Battistig je več vlovov že priznal, nekaj jih pa taji, ker se mu do sedaj še ne morejo dokazati.

— Odrevenelost zatlilnika. Ko je priplul iz Amerike v Trst parnik Cunard-Line "Hibernia", so pri zdravniški preiskavi dognali, da je obolen en otrok na odrevenelosti zatlilnika. Otroka so poslali takoj v infekcijsko bolnico.

Občevanje z otroki.

"Bodi prizanesljiva!" Prava vzgoja ni lahka umetnost in pred vsem je potrebno za dobro vzgojo mnogo časa, miru in potrpljenja. Največje zlo povzroči vzgojitelj, ki se hitro razburi, ki je nervozen in nepotrpežljiv. Pogled vrtnarja, s kakšno skrbjo in ljubeznijo goji cvetice, kako previdno in premišljeno ravna z njimi, da uspevajo in cveto. Če bi jih prijemal trdo in robato, vse njegovo upanje bi splavalo po vodi; če bi

ravnal z njimi kar na slepo srečo — ves njegov trud bi bil uničen. Le mirno, premišljeno ravnanje prinaša vrtnarju zaželjen uspeh. Mati, tudi ti si vrtnar, v tvojih rokah so človeške rastline, ki potrebujejo mnogo ljubezni in prizanesljivosti, mnogo skrbljivosti in tihega dela. Daj rastlinam dobre zemlje kolikor moreš, da žrpajo iz nje moč in rast; ne odtegraj jim solnea ljubezni in veselja, le to zamore izvabiti iz otroške duše vse kali, in potem — **bodi prizanesljiva!** Ne karaj in ne dregaj venomer; ne besediš nepretrgoma na otroka; pusti rastlinec — otroku, da se sama razvija. Mir mora imeti otrok in ne boji že vsa iz sebe, če je otrok semintje neroden, nevljuden. Vsaka nerodnost nima za posledico pokvarjenega človeka in neumnosti, ki jo učini otrok, v svoji nerazsodnosti, ni še dokaz, da bo otrok vse svoje življenje lehkomišljen. Čvrst, razborit otrok bo zrasel v pogumnega, odločnega človeka. Otrok, ki nčini nekaj takega, kar imenujemo odrasli "slabo", ne vidi v tem nič izrednega, napačnega; vzgojitelj pa se mora naučiti presojati vse z merilom otroškega mišljenja. Če zraste rastlina prebujno, vzame vrtnar nož in jo poreže, če postaja otrok resnoreden, tedaj je čas, da nastopiš s strogo resnostjo in kaznuješ. Ali ne boji ozkosrčna in ne vznemirjaj se po nepotrebnem, ne izgubi prehitro razsodnosti in potrpljenja. Čakaj tiho, opazuj, poravnaj vse z ljubeznijo, bodi vesela in **prizanesljiva!**

Avstrijski militarizem.

V Striemcu na Češkem je skočila v vodo rudarjeva žena Svačekova. V smrt jo je gnala beda. V marecu letošnjega leta je bil vpoklican njen mož k izrednemu službovanju k 11. gorsko topničarskemu polku v Sarajevo. Žena in trije otroci so ostali doma brez vseh sredstev, ker ni mogel očče ničesar več zaslužiti. Žena je pač prosila za podporo, ki jej postavno gre, a ni dobila ves čas niti vinarja. Usmiljeni sosedje so jej prve dni pomagali, čez nekaj časa je pa izostala vsaka pomoč in najkrajša beda se je naselila v družino. Mati in otroci so stradali. V svojem obupu je izvršila žena samomor. Da je bila tragika nesrečne družine še popolnejša, je čez dva dni prišla na naslov žene poštna nakaznica s 160 kronami: državna podpora za družino rezervistov. Na nakaznico so napisali "adresatinja umrla" in jo naslovili na njenega moža v Bosni, ki je pa bil že izvedel o ženi smrti in je bil na potu v domovino. Dva dni po pogrebu je prišel sele mož domov. Od polkovnega poveljstva je dobil pač 14 dnevne dopust, a niti vinarja za potnino. Na izkaznici za dopust je bilo napisano, da bo erar poplačal voznino, to je bilo vse. Seveda se pri kolodvorskih blagajnah niso ozirali na to, in mož je moral beračiti po Ogrskem. Svaček ne bi bil nikdar prišel do doma, ako bi mu ne bili pomagali železniški uradniki in usmiljeni sopotniki, ki so mu dali za vožnjo. Iz Mosteca je prosil ubogi rudar polkovno poveljstvo za podaljšanje dopusta, da bo vsaj lahko spravil kam svoje otroke. Še danes čaka na odgovor, čeprav je brzojavil v Sarajevo in oddal odgovor potom okrajnega glavarstva v Mostecu. — Ta dogodek prav jasno izpričuje, kako urni so avstrijski vojaški birokratje, če gre za delavčevno družino, ki jej odvzame militarizem rednika? Tri mesece je ostala žena brez podpore, ali je potem čudno, da je izvršila samomor? Po smrti matere so ostali otroci brez vsake zaščite, a mož dobi 14dnevne dopust, namesto, da bi ga popolnoma odpustili iz službe. Mož naj gre domu, a vojaške oblasti mu ne dajo niti vinarja za potnino. In tako berači ubogi rudar od Sarajeva do Mosteca in mora vsakomur razklati svojo nesrečo, da dobi nekaj soldov. Razklada med vožnjo svojo nesrečo in obenem vso umazano in brezvestnost avstrijskega militarizma.

— Avstrijski nadporočnik — srbski vohun. V Sarajevo je bila sodnijska obravnava proti nekaterim Bošnjakom, ki so bili obtoženi vohunstva in veleizdaje V teku razprave so dognali, da je nadporočnik Vladimir Ban od 53 pešpolka dezertiral v Črno goro. Pobegnil je že v jeseni od svojega bataljona v Foči in je od takrat v črnogorski vojaški službi. Nadporočnik Ban je daja navodila srbskim odposlancem, ki so nabirali prostovoljce za vojno v Bosni. S srbskimi kmeti je imel tajne sestanke in jim v imenu srbske vlade obljuboval različne ugodnosti, ki pa se pozneje niso izpolnile. Obravnava je končala s tem, da sta bila obsojena dva obtožence vsak na štirimesečen zapor, eden na trimesečen, sedem je bilo oproščenih, trije so pa zbežali še pred obratno.

— Svoje vnukinj je živo zakopala. V bližini Storkova je 60letna žena zakopala ob robu gozda štiriletno lečko svojega sina pri živem telesu. Ko so prišli na sled groznemu dejanju, je bilo dekletce že mrtvo. Zakopano je bilo z

Razne vesti.

— Blizo Washingtona, Ind., je skočil raz tir vlak Baltimore & Ohio železnice. Pri nezgodi je kurjač smrtno ponesrečil, strojevodja in dvajset potnikov je paranjanih.

— V Chicagi so zastavkali mizarji, ki izdelujejo opravo za trgovine, gostilne, urade itd. Stavkujoči mizarji zahtevajo, da se jim poviša plača za 4 cente na uro in šest mesecev v letu pol praznika v soboto. Nekatere tvrdke so podpisale pogodbo. Dekler ni spor poravnal, naj ne hodijo mizarji iskat dela v Chicagi.

— Poka. Banke zapre! Iz Pittsburga poročajo, da so zaprle vrata "First-Second National Bank" in "First National Bank" v Me Keesportu, bančna "kuča" J. S. & W. S. Kuhn, Inc., "American Water Works" in "Guarantee Co."

"Prvo narodno banko" je dal zapreti nadzornik denarja. Potem te banke je povzročil polom podjetij, ki so bila v tesni zvezi z banko.

Finančni tajnik McAdoo izjavlja, da so ostale bančne razmere v Pittsburgu in Zdr. državah povoljne. Vzroke za hipni polom je iskati v nezdravih finančnih razmerah banke.

V finančnem uradu se je obudil sum, da finančne razmere v banki niso zdrave, ker poročilo v časnikih ni soglasalo s poročilom, ki je bilo poslano vladi. Razloček je značal skoraj dva milijona.

— Iz Charlestona, W. Va. poročajo, da so boji zopet pričeli. Očiejalno poročilo se glasi, da so štrajkujoči delavci pričeli po noči streljati na stavkokaze. Mogoče je bilo narobe. Nam je še dobro v spominu, da so v veliki stavki v Coloradu privatni biriči, v službi kapitalistov, poglali z dinamitom v zrak vlak, na katerem so se vozili stavkokazi, potem pa obdolžili štrajkujoče delavce tega hodelstva. Kar se je zgodilo v Coloradu, se lahko izviši v West Virginiji. Kapitalisti imajo največji interes, da se ponovi obsedeno stanje, zatre svobodo govora in zborovalno svobodo.

— Zaradi ljubosumnosti. Na Dunaju se je odigrala strašna zakonska tragedija. V Neustiftgastu stanovala 33letni natakak Edvard Polonyi in njegova 31letna soproga. Polonyjeva soproga je bila silno ljubosumna in je pazila na vsak korak svojega moža. To je bilo Polonyju odveč in zaradi tega sta se večkrat prepirala. Naenkrat so v sobi zaslišali zopet glasno prerekanje in kmalu nato tri zaporedne strelje. Ljudje so hiteli v stanovanje, a je bilo zaključeno. Končno je odprl stanovanje devetletni Polonyjev sin, ki je bil ves bleđ in objokan. Pri-povedoval je, da je mati streljala na očeta in potem na sebe. V sobi so našli Polonyjevo ženo z dvema streloma v prsih, poleg nje je ležal Polonyi, katerega je zadela kroglja v sree. Zdravnik je takoj prišel in konstatiral smrt. Žena je držala revolver še v roki.

— Kako naj uredim stanovanje? Vsaka žena, ki je dobra gospodinja, želi, da bi bilo njeno stanovanje čim bolj prijazno. To je čisto naravno, ker smo žene največ doma in vsakdo je rad v prijazni sobici. Kako pa naj uredimo stanovanje, da bo prijazno, lepo, ko vendar nimamo denarja in je ves trud, da bi si kaj prihranile brezuspešen?

In vendar lahko napravimo stanovanje prijazno, ne da bi zato kaj izdala. Pred vsem mora biti stanovanje prezračeno. Tega se pa boji marsikatera žena zlasti po zimi. Čemu pa kurim, drva in premog so draga, in potem naj odpiram okna in vrata. To pa ni res. Če je soba dobro prezračena — ko odijejo vsi in nihče več ne leži, tedaj odpri okna vsaj za pol ure — je zrak v nejezi lažji in se mnogo hitreje segreje. Svež zrak ne škoduje, nasprotno največje koristi je za naše zdravje. Če je stanovanje dobro prezračeno, tedaj dobi popolnoma drug duh, vse izgleda sveže in lično.

Poleg prezračevanja je treba prav temeljito snažiti. Red in snaga v stanovanju se zlasti tam težko goji, kjer je v tesnem prostoru več ljudi. Tako pa mora gospodinja strogo na to gledati, da vsakdo sam odstrani predmete, ki jih več ne rabi in položi tje, kamor spadajo. Čevlji in obleka spadajo v omare in skrinje, šolske knjige in šivanje v miznico, posode za jedila v kuhinjo.

Vsak dan je treba stanovanje pomesti, obrisati prah. Katera gospodinja odlaša s pometanjem in pomete je enkrat ali dvakrat na teden, ta si sama napravlja težje delo.

glavo nizzdol. Staro mater, ki je slaboumna, so aretirali. Prebivalstvo jo je hotelo kamenjati.

— Iz Rima poročajo, da je pri artiljerijskih strelnih vajah neka granata padla na tla, ne da bi eksplodirala. Artiljerijski korporal Cola, pehotni korporal Pavlucci in svobodnik Marinelli so jo odnesli v sobo, da bi jo razložili. Takaj pa se jim je granata razpočila v rokah. Vsi trije so težko ranjeni. Odpeljali so jih v bolnišnico, kjer je Cola umrl.

— Avstrijsko ljudstvo naj strada dalje! Ko so zborovali ogrski agrarci, je k njim prihitel tudi iz Avstrije zloglasni vitez Hohenblum in govoril takole: "Avstrijski in ogrski agrarci se morajo bojevati ramo ob rami proti skupni nevarnosti. Geslo bodi: "Zoper uvoz mesa in živine, zoper povišanje kontingenta!" V Argentini imajo toliko mesa, da ne vedo kam z njim, na Ruskem, Srbskem, v Rumuniji toliko goveje živine, drobnice in prešičev, da jo ponujajo na vse strani. Ali čez črno-žolto mejo ne sme noben kilogram mesa, niti ena glavna živina več kakor je določeno v pogodbi, samo za to, da bodo avstrijski in ogrski agrarci še nadalje lahko višali cene živine in izstradovali ljudstvo. Vso predrnost agrareev kaže resolucija, ki je bila sklenjena in sprejeta na tem zborovanju: "Kongres protestira proti temu, da bi se iz iluzoričnih vidikov zunanje politike ali vsled pritiska veleindustrije modificirale balkanske pogodbe, ki veljajo do leta 1917. Kongres protestira proti uvozu živine, proti zvišanju skupnega kontingenta, proti znižanju minimalnih carin." Vsa nenasitna pohlepnost agrareev kriči iz te resolucije. Delavstvo je tem prevzetnežem, ki so na Avstrijskem in Ogrskem doslej absolutni gospodarji, le molzna kravica.

— Predor skozi Montblanc. Francoska vlada je sklenila, da zgradi predor skozi Montblanc. Montblanc je najvišja gora v Evropi, visoka 4810 metrov in je ob meji Italije in Francoske. Predor skozi Montblanc bo skrajšal razdalje med Parizom in Milanom za 80 kilometrov, razdalje med Calaisom in Milanom za 100 kilometrov. Dolg bo približno 13 kilometrov in po dosedanem proračunu bo veljal okroglo 120 milijonov kron. Predor se bo pričel na francoskem ozemlju v dolini Chamonix, končal pa pri starem rimskem mestu Aosta v Italiji in bo najdaljši vseh alpskih predorov.

GLASILO Slovenske Narodne Podporne Jednote

zborna tedensko.

ASTNA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTEUredništvo in upravitelstvo:
2821 SOUTH 40th AVE.,
Chicago, Ill.

Vse za vsa leto \$1.00.

ORGAN

SLOVENIC NATIONAL BENEFIT SOCIETY

Issued weekly.

OWNED BY THE SLOVENIC NATIONAL
BENEFIT SOCIETY

OFFICE:

2821 SOUTH 40th AVE.,
Chicago, Ill.

Subscription, \$1.00 per year.

Preobrat na Balkanu.

Kdor je zadnje leta opazoval politiko evropskih velesil z ozirom na Balkan, je lahko opazil, da so diplomatje pred vojno balkanskih zaveznikov s Turčijo, tekom vojne in sedaj, ko se balkanski zavezniki v bratomornem boju koljejo drug drugega, vedno govorili o potrebi mira na Balkanu. Vendar pa niso velesile storile najmanjšega koraka, da bi ohranile mir in se vsa sporna vprašanja rešila mirnim putem.

Balkanski zavezniki so premagali Turčijo, ko je odločevalo orožje. Ko je bila vojna končana in je Turčija prosila za mir, se je pa zgodilo, kar so pametni ljudje pripovedovali v začetku vojne. Diplomatom, ki vedno govore na dva načina, so tudi o dogodkih na Balkanu govorili na dva načina. V uradnihi vladnih listih so govorili o miru na Balkanu, s žugali celo z železno pestjo, na litem so pa na Balkanu ščuvali narod proti narodu, dokler se jim ni posrečilo, da si danes balkanski narodi stoji v dveh sovražnih taborih nasproti: na eni strani Srbi in Grki, na drugi pa Bolgari.

Poročila z Balkana nam pripovedujejo, ki si glede zmag naspotujejo, da so se spopadli Srbi, Grki in Bolgari v krvavi bitki. Skoraj neverjetno je, da bi se kaj takega zgodilo, da niso evropske velesile ugotovile netile ta spor, dokler ni prišlo do krvavih spopadov. Ako bi ostali balkanski narodi edini in se združili v federativni republiki balkanskih narodov, bi postali neodvisni od evropskih velesil, tvorili bi močno državo, ki ima vse življenske pogoje. V federativni republiki bi se balkanski narodi osvojevali vseh tujih vplivov, zmagala nad Turčijo bi narodom na Balkanu brez prinesla samostojnost, razvoj brez tujega vmešavanja.

Tako so pa narodi tam, kjer so bili pred vojno s Turčijo. Danes seveda ne gre proti hegemoniji Turčije nad balkanskimi narodi, marveč za interese grškega in srbskega kralja in bolgarskega carja, kakor male in velike buržoazije balkanskih narodov in interese nekaterih tujih kapitalistov. Balkanski narodi bodo ostali sužnji, le ime sužnjodržev se bo spremenilo.

Zmaga nad Turčijo je strla staro, fevdalno obliko suženjstva, z bratomorno vojno se pa kuje moderna oblika suženjstva.

Odlučil bo meč, kateri domači in tuji kapitalisti bodo imeli predprave pri izkoriščanju narodov na Balkanu in kateremu kronanemu postopacu — Konstantinu, Petru ali Fedinandu — bodo morali balkanski narodi dati največ za udobno življenje. To je žalosten konec zavezniškega prepira, katerega so povzročili diplomatje evropskih velesil kot "prijateljski varuhi" s svojim tajnim hujskanjem. Tuji hujskaci, z zlatimi našivi na frakih, so dosegli, kar je bil njihov namen, ko je počela prva puška na Balkanu. Močna balkanska zveza bi odtegnila balkanske narode tujemu vplivu. Pričeli so rušiti to zvezo, zanesli so nezadovoljnost iz vodilnih krogov med ljudstvo, dokler se ni zadnja vez te zveze pretrgla z boji zadnjih dni, da so danes balkanski narodi dlje od združenja, kakor so bili pred desetimi leti. Danes so razpaljene strasti med Srbi in Bolgari, ka-

kor so bile ob času Milana, avstrijskega agenta in kralja žalostnega spomina.

Ljudstvo, kedaj boš spoznalo, da te vodijo mogotci le za nos, da si kronanim despotom le za pručico in vzameš svopo osodo v svoje lastne roke?

Državna industrija v Ameriki.

Ernst Unterman.

Državniki starih strank se imenujejo čuvaje privatne lastnine. Vendar pa ostane edino legalno načelo, s katerim lahko opravičijo napade na privatno lastnino trustov, le svetost privatne lastnine. To načelo priznajo vsi zakonodajalci. To je stara resnica, da se je treba bolj ozirati na koristi vseh, kakor na koristi posameznika. Vsled tega ima vlada pravico, da se lahko dotakne privatne lastnine posameznika, ako se to zvrši v korist vseh.

To ni socialistična iznajdba, marveč je temeljni zakon civiliziranih in ne civiliziranih narodov. Na to pravo so se večkrat sklicevali današnji gospodujoči sloji napram fevdnim posestnikom in kraljem. Odkar obstoji ameriška republika, je ta zakon večkrat prišel v veljavo med gospodujočimi sloji in proti delavcem. V državljanski vojni so zrušili nekatere lastninske pravice sužnjodržev in marsikateri delavec je moral prodati svojo hišo, ker so inženirji določili, da bo tam železniška družba gradila svojo novo železniško progo.

Da ima vlada najvišjo moč nad privatno lastnino, dokazuje dejstvo, da je bilo marsikatero posestvo prodano zavoljo zaostalih davkov. To spada v delokrog vsake okrajne (county) uprave.

V načelu lahko vlada nastopi proti privatni lastnini, ne da bi oblika današnje človeške družbe prišla v nevarnost. Zakaj stari kapitalistični političarji nimajo veselja, da bi privatno lastnino trustov odpravili v dobro vseh? Zakaj večina ameriških trgovcev obsodja državni obrat v industriji kot "paternalizem"?

Že večkrat se je povdarilo, da je preganjanje trustov po starih strankah, prineslo dva velika rezultata. 1) Trgovski političarji se bojijo, da bi nas podržavljenje trustov lahko privedlo do samovolne brežvestnega "štreberja"; 2. Ako se obsodi kupčijsko metodo trustov, tedaj se obsodi ves današnji kupčijski sistem.

Oba rezultata, neprijetna produkta narodne diplomacije naših kupčijskih političarjev, sta glavna vzroka proti podržavljenju obratov. Z obema vzrokomata se druzi še tretji: Z uvedbo državnih obratov bi se mogoče storili še drugi koraki, ki vodijo v socializem.

Strah pred državnim preobratom po vzorec Napoleona še ni popolnoma izumrl v Zdr. država in tudi ni brez povoda. Ameriška republika ima ravnatoko svoje rojaliste kakor Evropa. Že večkrat se je v zgodovini Amerike pojavil načrt, da bi se predsednika izvolilo za vse njegove živde dni, ali ga pa na čelu armade proglasilo kraljem. Še danes bi se lahko kaj takega poskusilo, dasiravno bi bilo kaj takega dejanje blazneža. Res je, da se danes v tej deželi ne more obdržati noben samodržec. Napredovalci smo preveč na potu ljudske vlade. Vzlic temu pa živijo ljudje, ki bi kaj takšnega poskusili. Seveda bi takšen neumen preobrat ne škodil mnogo ljudstvu, dasiravno bi nekatere kupčevalec zadel prav občutno. Kupčijski interesi bi pri tem hudo trpeli, ker bi večina volitev smatrala takšen državen preobrat za direktno izzivanje. Ljudska vlada bi se potem še toliko bolj utrdila.

Še strašnejši kot državni preobrat se kupčevalec in njih političnim hlapcem dozdeva načelna obsodba vsega kupčijskega sistema. Hitro naraščanje takih nazorov v veliki množici volitev zaznamuje začetek dobe, v kateri gospodarski razvoj in višja inteligencija volitev nalagata strankarskim političarjem kot dolžnost, da podržavijo potrustjanje ne industrije.

Vsaka volitev prinese starih strankam novo bolest, kajti med

silami, ki učinkujejo v tej smeri, sta dokazali dve, da silita, da se reši vprašanje. Preganjanje trustov je rodilo med trustovci nazor, da ravnajmo pametno, ako svoro produktivno lastnino ponudijo zvezni vladi v nakup, kakor da s svojo trgoglavostjo povzročijo katastrofo, ki lahko postane za vse milijonarje osepolna. Na drugi strani pa zopet naraščajoča razredna inteligencija mnogih volitev ruši vezi starih strank.

Premetnost nekaterih trustovskih gospodov je pripomogla, da se je ojačila Rooseveltova stranka "bull-moosoveev" v volilni borbi. Računali so, da bodo ustanovili "radikalno" strankarsko mašinerijo, v kateri bodo gospodarji gotovi trusti, da tako zajeze naraščajočo ljudsko nejevoljo.

Advokati jeklarskega trusta so bronali, da bi načrt gospoda Garyja, po katerem bi bili trusti pod državnim nadzorstvom, prinesel poleg drugih prijetnih sadov, še dva prav dobra učinka. 1) Zvezna vlada bi bila odgovorna za dividende delničarjev, nastavljeni v državnih industrijah bi bili zapleteni v zvezno mašinerijo pri delitvi uradov, bili bi osebno zainteresirani na vseh prijetnih koristih, ki bi uvedla državni obrat. 2) Množine volitev, ki netoprežljivo vpivajo, da se reši vprašanje trustov, bi odobraval takšen korak in podpirale stranko "bull-moosoveev". Na ta način bi se za nekaj časa zajezila ljudska nejevolja.

Predsedniška volitev leta 1912 je dokazala jasno da so res imeli take namene. Zmaga demokratov je prepredila načrt za prihodnja leta. Ali demokratična uprava bo s svojim nazadnjaškim krpanjem spravila to vprašanje še bolj v ospredje. Ako pa tekem prihodnjih starih let izbruhne industrijska kriza, tedaj bo treba na to vprašanje takoj odgovoriti. Bryan lahko zabavlja o carizmu Roosevelta, ali če se demokratska stranka ne upa zvršiti tega načrta, bo dobila "bull-moosovska" stranka gotovo nalog, da ga uresniči.

V trenutku je razdor med republikanci velik. Stara "stand-patovska" politika je mrtva in ne more oživetiti. Za staro republikansko gardo sta odprta le dva pota, da lahko sodeluje v javnem življenju: Združiti se mora z "bull-moosovci", ali jim pa ukrasti njihov program. V obeh slučajih ne bo republikanska stranka nič več republikanska K večjem se lahko reči staro inc.

Program "bull-moosoveev" je z ozirom na trustovsko vprašanje na pravem potu. Na tem potu silijo uresničenje. Ako hoče demokratska stranka ostati v sedlu, da še naprej služi nazadnjaštvu, tedaj je program "bull-moosoveev" z Wilsonovo barvo dobra krinka. S tem bi dobila ameriška politika zelo radikalno barvo, vendar bi pa bilo ustreženo za sedaj nazadnjaštvu. Seveda bo tudi te vrste politika toliko prej doživela svoj konec.

Ako demokratična stranka nkrade program "bull-moosoveev", potem se bodeka republikanska in progresivistovska stranka toliko prej združili, da bi onemogočili prodiranje socialistov. Ako pa demokratična stranka ne bo sodelovala pri tem, potem bo druga stara stranka prevzela vodstvo in "bull-moosovska" stranka bo postala republikanska stranka prihodnosti.

(Dalje prihodnjič.)

Osemurni delavnik.

Osemurni delovnik je utopija — pravijo sovražniki delavcev, ki nimajo starih argumentov zoper to zahtevno. Osemurni delovnik je potrata časa — pravijo izkoriščevalci. Osemurni delovnik pospešuje pijančevanje in druge grehe — pravijo filozofi kapitalizma. Nemara je zanimivo, kaj pravi o tem priznan učejak, moč resnične vede, kateremu se ne more očitati hudobno strankarstvo in pospeševanje nemoralnosti. Glasoviti profesor heidelberškega vseučilišča dr. Vincenc Czerny, ki zapusti letos univerzo je zbral svoje praktične izkušnje v desetih naukih, in med njimi je tudi ta:

"Osem ur dela v poklicu, osem ur odmora in izobrazbe, osem ur

počitka in spanja bo najbolje. Za spanje sta dve uri pred in dve uri po polnoči najbolj krepljivi. Čas odmora obsega dve uri za tri glavne južine, dve uri za umetnost in čtivo, dve uri za rodbino, za prijatelje in javnost, dve uri za pameten šport (izprehod na gore, jeza, vožnja, veslanje, plavanje, telovadba, igra na prostem itd.)"

Slavni profesor torej ne pravi da je osemurni delovnik utopija, temveč ga naravnost odobrava s svojega znanstvenega medicinskega stališča. Ali kdaj so se kapitalisti brigali za take nauke, če se jim je zdelo, da nasprotujejo interesom njihovega žepa? Učejak vidi človeka in ga smatra za najdragocenejšo blago človeštva. Kapitalist vidi delovno bitje in računa, kako bo iztlačil iz njega največ dobička. Veda mu je vse, kadar mu daje sredstva za pomoževanje profita; kadar ne odpira virov za njegovo blagajno, mu je pa zopna kakor hudič kadilo, in vsak napredek sovraži kakor najhujši nazadnjak, če ne napreduje njegovo bogastvo. Znanstvenik uči delavec Delaj osem ur! Ali ubogati ga bo mogel delavec šele tedaj, kadar si bo s svojo močjo priboril osemurni delovnik.

Še en nauk daje profesor Czerny ljudem, in vredno bi bilo, da bi se ravnali po njem. Glasi se pa

Neguj prav telo in duha, razdeli dan prav za delo in odmor, uživaj zdravo, krepko hrano, pazi na čistost v vsakem oziru in stanju v suhem, osojnim, dobro zračenem stanovanju. Umivaj se z mrzlo vodo, dvakrat na dan si smaji zob, usta, obraz in roke. Vsa teden se ves okopaj. Redno menjaj telesno in posteljno perilo. Ne rabi tudi posode ali kopalne kadi, če nisi prepričan, da je dobro osuščena. Stanovanje mora biti prostorno, suho, solčno, vlasti morajo biti spalni prostori veliki in dobro prezračeni."

Ta nauk je pravzaprav glasna ohtoba kapitalistične družbe. Učeni medicinee ne pridiga nepotrebne razkošja, temveč naglašaj, kar bi moralo biti. Ali odkod naj-ogromna večina ljudstva jemlje zdravo, krepko hrano, če plača ne zadostuje niti za navadno napolnitev žleodca in če socialne uredbe in zakonodajstva ne najdejo sredstev zoper draginjo? Stanovanje, kakršno zahteva profesor za vse ljudi, je v naših razmerah že luksus, o katerem ne sme delavec niti sanjati. Dr. Czerny predpostavlja za spanje posebne prostore; ali koliko je pri nas ljudi, ki si morejo dovoliti posebno spalnico, ko jih na tisoče spi tam, kjer se po dnevi dela, prebiva, pogostoma tudi kuha! Potrebno je za človeško zdravje, kar zahteva učejak. Ali kaj more opravi veda zoper socialne razmere? ... Pravijo, da je socializem blaznost. Kdor se zamisli v te enostavne nauke znanstvenika bo spoznal, da je socializem edina rešitev; in nobeno gibanje ni tako važno, kakor socialistično, ki hoče doseči, da se v praktičnem življenju uresniči znanstveno podprte zahteve človeštva. Ljudski sleparji govore drugače.

Cesar in umetnik.

Na Nemškem proslavljajo stoletnico bojev proti Napoleonu in upravljajo za te slovesnosti veliko denarja. Tako so napravili tudi v Vratislavi razstavo, na kateri imajo velikansko rotundo, primerno za gledališke predstave in zadostno za pettisoč gledalcev. Gospodje, ki imajo poln žep denarja, vedo, da spada h kulturi tudi umetnost in ker je Bog hotel, da nimajo v glavah toliko kolikor v kasah, morajo pač najemati za take naloge ljudi, ki so bolj v sorodu s svetim duhom.

Vratislavski mestni očetje so želeli za nemško stoletnico slavnostno igrro, ki naj bi se resnično igrala. Za ravnatelj predstavo so pridobili znanega Reinhardta iz Berlina, ki res kaj razume o gledališču, spisal pa naj bi bil igra major Lauff, morda dober vojak, ali strašno klavrn pisatelj, toda ljubljene Viljemov, ker slavijo Hohenzollerne s svojo besedo kakor polbogove.

O tem pa ni hotel nič slišati Reinhardt. Prevzel je vodstvo predstave le pod pogojem, da spiše slavnostno igro resnični pesnik

Gerhard Hauptmann. To se je zgodilo in pred kratkim so uprizorili delo v ogromni razstavni zgradbi, kjer je dobil vendar le majhen del radovednega občinstva prostora. Petnajstkrat se je imela slavnostna igra uprizoriti po sklepu vratislavskega občinskega sveta. Doživela pa je le enajst predstav, potem so mestni očetje ustavili uprizorjanje, ne da bi za to navedli kakšno motivacijo.

Toda razlog je znan. Gerhard Hauptmann je zagrešil strašen greh. Pričakovali so od njega veliko patriotično delo, on pa se je bil drznil pisati kot umetnik in po svoji vesti. Zgodovina, ki jo poučujejo po kralj. pruskih šolah, ni razsvetlila njegovega duha. S svojimi očmi gleda Hauptmann na dogodke iz za sto let, in slike, ki jih opazuje, so vse drugačne, kakor jih prikazuje očijelna kronika. Velikani in junaki so mu lutke, ki jih prestavlja in preklada "gledališki ravnatelj", v katerem je posebljena ona višja, neizprosnna moč, ki bi jo v prozaičnem življenju imenovali silo razmer. Napoleon mu ni navaden ropar in podlež, kakršen bi mu moral biti po zakonih uradnega patriotizma, slavljeni pruski kralj pa mu pomeni tako malo, da ga niti ne pokazuje na oclru. Boja za osvoboditve ni pričelo Njega Veličanstvo, ampak ljudstvo, ta najresničnejši junak zgodovine. In medtem ko se je pripravila vsa oficijelna Nemčija, da proslavi krvavo vojno in kliče hura, brenka predrzni Hauptmann na strune miru in kliče Nemčiji, da mora iskati svojo slavo na polju mirnega dela, v zvezi narodov, stremenje po kulturi.

To pa je nedopusten, smrten greh. Prvi so bili, kakor se spodobi, nemški veterani u žaljeni, "do dna duše". In iz veteranskega ogorčenja je nastal vihar. Generali in korporali, prezidenti in uradni slugi, dvorni liferanti in patriotični branjevci so protestirali, češ da je Hauptmann žalil njih najsvetejša čuvstva.

Kako pa bi bilo na Nemškem mogoče, da bi mokali najvišji gospodje, če gre za "največje svetinj naroda"? Prestolonaslednik sam si je dal predložiti knjigo in se jo je potrudil pogledati, da je mogel izraziti svoje ogorčenje. In tudi Kaiser Wilhelm je dal poveljati vratislavskim mestnim očedom, da so povzročili s Hauptmannovim delom njegovemu sreču bolečine.

Slavnostna igra se ne uprizarja več.

Hauptmann se ne bo jokaj, zakaj njemu ni treba stradati. Ali koliko je pisateljev in umetnikov, ki si morejo s peresom, čopičem in diletom služiti vsokdanji kruh v pravem pomenu besede?

Imenitno kaže ta epizoda, kako "svobodna" je umetnost, ta "najvišji svet kulture" v naši slavni družbi. Če plačujemo, zahtevamo, da pišeš, slikaš, kipariš po naših ukazih. Kaj nam le mar za tvojo dušo, za tvoje umetniško prepričanje? Odločevanje tiči v našem žepu.

Pa pravijo, da je socializem nevaren kulturi!

Statistika kovinskih obratov v Ljubljani.

Organizacija kovinarjev je izdelala natančno statistiko vseh kovinskih obratov v Ljubljani, ugotovila je število pomočnikov in vajencev v posameznih delavniceh. Širši slovenski javnosti v Ameriki podajamo pregled, da ne koliko bližje spozna razmere, ki gonijo slovenske delavce v Ameriko:

Ključarji:	Pomočniki:	Vajenci:	Povprečna plačila v kronah:
Weibl J. 11	20	3	2-4
Breskvar Anton ... 0	3	0	—
Breskvar Ivan ... 1	4	3.50	—
Brenec Franc ... 0	4	—	—
Drapek Venz ... 1	2	—	—
Geyer Rudolf ... 0	6	—	—
Harlan Franc ... 0	6	—	—
Florjančič Franc ... 0	2	—	—
Jakopič Franc ... 0	2	—	—
Trkič Ig. 2	4	2-3.80	—
Trković Iv. 0	1	—	—
Skafar Peter ... 0	3	—	—
Rebolj Jos. 0	2	—	—
Rebek Josip ... 1	4	—	—
Pust Ivan ... 0	1	—	—
Luznar Ivan ... 2	3	—	—
Meglič Ivan ... 0	5	—	—
Martinčič Avgust. 7	12	2-4	—
	25	84	—

Kovači:	Kotlar:	Tehničar:	Pilar:	Parasari:	Puškarji:
Demšar Ivan 1	3	2.60	—	—	—
Vrbove Gr. 0	2	—	—	—	—
Weiss M. 1	3	0	—	—	—
Urbančič Iv. 1	2	—	—	—	—
Urbančič Val. 0	1	—	—	—	—
Požeml Jos. 2	2	—	—	—	—
Kunstler J. 0	6	—	—	—	—
	5	19	—	5	—
Titz Ivan 1	1	—	—	—	—
Perjan Maks ... 0	3	—	—	—	—
Schoffelner Karl. 3	3	—	—	—	—
Zadnikar H. 1	1	—	—	—	—
Tratnik Filip ... 0	1	—	—	—	—
Tratnik Leopold. 0	1	—	—	—	—
Kregar Ivan 8	2	—	—	—	—
	1	—	—	—	—
Kaiser F. K. 2	2	—	—	—	—
Sevčič Fr. 1	1	—	—	—	—
	3	—	—	—	—

Kleparji in vodovodni inštalaterji:		
Bögel Leopold ... 1	2	čez 4—
Achtsehlin Anton. 1	2	čez 4—
Košar Jurij 0	2	4—
Žitnik Peter 2	1	4—
Reznigar Ivan ... 0	1	0
Korn Teodor ... 17	2	2-5
Pospišil Jožef ... 0	2	0
Merhar Franc ... 0	1	0
Lenček Al. 2	2	čez 4
Eker L. M. 15	3	3-3.50
Gradišar Lovro ... 1	1	2
	31	19

Mehanične delavnice:		
Jax J. in sin. 4	4	4—
Čamerlik & Komp. 1	2	3.50
Gorec Ana 1	0	4—
Speil Ernest ... 0	3	0
Klobučauer Emil. 0	2	0
Kolar, vdova ... 1	1	2—
	7	12

Tovarne:		
Električni zavod Delgos & Komp. 9	6	3-5
Kolinska tovarna. 3	0	3-4
Alpenländische Baugesellschaft (regulacija Ljubljanske) 14	0	6
Kranjska stavbinska družba ... 13	0	3-4
Tovarna za lep. ... 5	0	3-3.50

Škafar Avgust ... 57 35 1.20-4
 Tünnies G. 63 49 1.40-4
 Samassa M. 64 32 1.80-4

174 116
 Skupaj 310 pom. 267 vajencev.

To je torej skupno število delavcev in vajencev; najslabša obrt med kovinarji je stavbno ključarstvo, ki ima 25 pomočnikov in 84 vajencev, potem kovaška obrt, ki ima 5 pomočnikov in 19 vajencev, nekateri mojstri imajo kar po šest vajencev, pa nobenega pomočnika.

Take sramotne razmere ne bodo obstale le v Ljubljani, marveč v celi Avstriji, dokler organizacija ne bo izvojevala, da bodo vajenci plačani. V Avstriji je vobče v navadi, da mojster sprejme dva vajenca, mesto da bi kupil konja. Vajenca morata vlačiti voz kot tovarno živinče, delati v delavnicah in če je treba, opravljati tudi hišna dela. Za svoje delo pa ne prejmeta nobene plače. Tlaka je v Avstriji še v polnem cvetju. Ulogo tlakarskega gospoda igra danes gospod mojster, vajence je pa njegov tlačan, ki mora delati zastonj.

Iz življenja rezervistov.

Prestožniki neke sarajevske stotnije so dalj časa opazali, da nosi eden vojakov vsak dan drugi zavitek na pošto. Sumnja so, da tiči za tem vošnjak ali kraja, pa ga je te dni počakala vojaška komisija s podpolkovnikom in stotnikom na čelu. Komisija je vojaku odvzela zavitek, ga odprla in kaj zagledala ... V zavitku so bile skorje starega komisa, koščki mesa in šest krajevca: mož je pretrgal te reči od ust in biral ostanke svojih tovarišev, da jih je vsak drugi dan pošiljal svoji ženi in otrokom. Zgodba je napravila na vso komisijo silen vtisk, pa so zbrali nekaj denarja in ga poslali njegovi ženi. Ampak tudi s tem deparjem je imela nesrečnica poln koš sitnosti, ker se je čudila, kako ga je mogel poslati njen mož in ker tudi mož ni bilo znano, kdo da je ženi poslal denar, je šel na pošto, da se informira. Ker tudi tu ni ničesar izvedel, je naznanil zadevo stotniku, ki ga je pomiril. Kmalu na to je bil mož, ki je dalje časa služil kot rezervist, odpušen iz vojaške službe. Zgodba prav nazorno osvetljuje gorje rezervistov in njihovih družin!

— Iz vseh večjih mest prihajajo poročila, da je trust za led izvrstno izrabil vročini zadnjih dni. Prodražil je led z izgovorom, da primanjkuje. Ta izgovor se običajno ponavlja vsako leto, ko napačijo dnevi hude vročine. Večja mesta bi prav lahko napravila temu odušnjenju konec, ako bi zgradila svoje ledenice in oddajala led bolničnicam in siromašnim ljudem za lastno režijsko čeno.

Slovenska Narodna

Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904

Inkorp. 17. junija 1907 v drž. listino.

GLAVNI STAN: CHICAGO, ILL.

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik: Jakob Miklaučič, Lock Box 3, Willock, Pa.
I. Podpredsednik: Martin Štefančič, R. R. 2, Pittsburg, Kans.
II. Podpredsednik: Louis Skubic, 2727 S. 42nd Crt, Chicago, Ill.
Tajnik: John Verderbar, 2708 S. Lawndale, ave., Chicago, Ill.
Tel. Lawndale 4635.

Blagajnik: Martin Potokar, 1625 S. Centre ave., Chicago, Ill.
Zapisnikar: Jožef Kuhelj, 9476 Ewing ave., So. Chicago, Ill.

NADZORNI ODSEK:

Anton J. Terbovec, Box 25, Denver, Colo.
Dragotin Pogorelec, 508 Moffat St., Pueblo, Colo.
Thomas Golob, Cor. 8th & Wright St., La Salle, Ill.

POROTNI ODSEK:

Anton Hrast, P. O. New Duluth, Minn.
Martin Železnikar, Box 276, Barberton, O.
John Šare, Box 131, Evergreen, Alta., Canada.

UREDNIK "GLASILA":

Jože Zavertnik, 2821 So. 40th ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

M. A. Weisskopf, M. D. 1801 So. Ashland ave., Chicago, Ill.
Vse denarne zadeve in stvari, ki se tičejo glavnega urada, se imajo pošiljati na gl. tajnika.

Pritožbe glede nerednega poslovanja, na predsednika nadzornega odseka A. J. Terbovcu.

Zadeve prepirljive vsebine predsedniku porotnega odseka, A. Hrastu.

Vse druge stvari, ki imajo stik z "Glasilom", izvzemši spremembe naslovov uradnikov krajevnih društev pa Glasilu 2821 40th Ave., Chicago, Ill.

Marco Visconti.

Zgodovinski roman. Italijanski napisal Tommaso Grossi.

"Kolikor mi moje moči dopustijo", je odgovoril Arnaldo, "si bom prizadeval, da ustrezem želji tako visokega gospoda na naj-dostojnejši način." Pripel si je okolo vratu tamburico, katero je držal v roki, poskusil je strune in na to dejal: "Znajdem glas in rek", kar bi se dandanašnji tako povedalo: skladal bom sproti glasbo in pesem. Tedaj je začel z mehkiimi akordi in umetnimi prehodi pripravljati srečo poslušalcev k gniljivosti, katero je hotel vzbuditi s pesmijo. Med tem je zbiral svoj duh, in obračal oči kvišku, kakor kdor je utopljen v premišljevanje, a lici ste se mu vžgali z lehkoro rudečico. Misli, katere je vsvarjal njegov um, so se zrealile v njegovem pogledu ter prevale vse njegovo bitje. Nobe-nega glasni ni bilo slišati v njegovi okolici, vsi navzoči, obrnjeni proti njemu, so nekako plaho in s spoštljivo napetostjo čakali, da začne. In on, spremljaje s tur-robnim brenkanjem na svoji tamburici, je početkom z nekako tresočim glasom — kateri pa je bil ravno zaradi tega tembolj dražesten in prijeten — zapel:

Krasen kakor roža, ki se razveziva v majnikovem solnce, je bil Folchetto, mlad dvorjaniš Rajmunda toloskega, izurjen v orožju, smel in uren, ter iz-boren pesnik.

Kdor bi ga videl o prazničnih dneh, trdno držečega sulico, svigati na svojem belcu po bojišču, primerjal bi ga svetemu Juriju, premagalu zmaja.

Ce bi ga potem pa slišal prebirati strune svoje tamburice in peti mlo pesmico, ko mu plavi kodri obrobajo krasni obraz, moral bi ga osupel gledati, kajti tedaj je podoben bolj ange-lju nego človeku.

Najhrajšji bogataši ga želijo imeti na svojem dvoru, in vse provençalske krasotice vzdihujejo po njem; a zvesti dvorjaniš ljubi le svojega kneza in svojo dragico.

Ta je hči nekoga barona iz Salamau-ske, zove se Nelda; krasotica s črniimi očmi in lasmi, a lici belimi kot slono-va kost. V celi Tolosi ni deve bolj krasne pa tudi ne bolj pomosne.

Toda prevzetnica se neče udati mla-deničevi ljubezni. "Diši se po kovačiji," de nejevoljno sama s seboj; "o, ne, ne, tako nizko se ne skloni barono-va hči!"

Dvorjaniš plaka in zliiva noč in dan svoje tožbe v strune tamburice; sklada in peva pesmi o njej sami. Teka proti kvintani in lomi tam kopje, a zastoj je ves njegov trud.

Zato on veno kot evet, ki se na grnu sni. Njegov mili obraz medli, gine ž njega boja zrelih jagod; v modrih očeh ugasa je polagoma plamteči pogled.

Da, gotovo bi bil tudi umrl, toda se o pravem času mu je priskočil na pomoč njegov gospod. Podal mu je viteški meč in imenoval ga grofa narbonskega, a nekoga lepega dne mu je še kot nevesto privedel — ponosno krasotico.

V Tolosi in drugih mestih ter po de-želi na okoli se delajo velike priprave za vojno; provençalski vladar je prisel, da hoče ukrotiti upornega podlož-nika.

Vse zastave podrejenih grajšakov in mest so že zbrane; bojne čete stopajo proti Antibu in se zbirajo pred obzi-djem sovražnega mesta.

Folchetu, ki mu jezdijo na strani, de prijazno Rajmund: "Zakaj vedno tako otožen? Tvoja lepa deva, po kateri ne-prestano vzdihuješ, bo kmalu tu.

Sveda, prezdaj sem te odtegnil od nje; toda zdaj je dirja proti Narboni jadrnik, katerega sem poslal, da jo semkaj privede."

Minil je dan, v katerem je bila pričakovana Nelda, minil je drugi, tretji in četrti, a jadrnika ni še nazaj, in zažele-ljene krasotice še ni.

Že se je udalo oblegovano mesto, in pada je s stolpa sovražna zastava. Tedaj zasede Folchetto svojega zvestega belea, kajti nič več na svetu ga ne more zadržati.

Proti svojemu zaželjenemu gradu jezdi sam neprestano celi dan, a ko pride do neke vasi ter dvigne oči proti mostovžu neke gostilne, ob katere vzmou-žu pljuskajo besneči valovi, zagleda plakajočo žensko, ki se ozira po morju.

Po postavi lepega života, po podobi obraza, po kroju obleke zazdi se mu, da je ona. Trepetaje se bliža — o, ni dvoma več, ona je, Nelda!

Pusti konja na cesti, in ves prestra-šen steče k njej: "Ti, moja deva", zavpije, "si tu, sama, in se jočeš? ... povej mi, pa zakaj?"

S spuščeniimi lasmi, blede, toda z od-ločnim izrazom v obličju, s prezirljivim posmehom na trepetajoči ustnicih se je krasna ženska obrnila proti njemu dejaje: "Stoj daleč od mene in poslušaj!"

Prisno, starodavno plemsko rodovi-vo si se ti, revež, drznil oskrniti v moji osebi; kajti povzdignil te je pač nad plebeje, a nikakor te ni storil plemenitega tisti tvoj malovredni gospod, ki me je spravi v tvoje roke.

Jaz nisem mogla prenašati te sramo-te, zadane našemu rodu, in, oh! da bi se masčevala, sem zapala nekemu britanskemu vitezu.

A on me je izdal. Nekega jutra, pre-budivši se iz spanja, sem vstala in vi-dela, kako naglo je plula po morju la-dja, ki je odnasala krutega izdajalca. Dvakrat sem na to videla vzhajati in dvakrat zahajati solnce.

Tavaje sama in vsa objokana po teh neznanih obalah. Tuji tukajšnji rod je pa s prstom kazal za menojo, a smilla sem se i njemu.

In sedaj, kaj mi ostaja še? Mari naj bi te prosila odpustitja, ko te sovra-žim? — O, tako malovredna se nisem. Kar si videl, naznani mojemu očetu in reci mi za me: z Bogom!"

To reki se z vso silo zaleti, in z gla-vo navzdol skoči v vodo, a po obrežju se zasliši pljusk in presunljivi krik.

Ob črne podvodne pečine je zadelo nežno telo, ter izginilo, da ga ni bilo videti več. Le bela tačica se je prika-zala na vrh, a valovi so tam okoli za-rudeli.

Le jedne solze ni kanil vitez; kakor-šen je bil v bojni opravi, se je tiho od-daljil od tam.

Vetrovi divjajo, in morskimi valovi se penijo; z neke ladje gleda še vitez cvetočo, mlo domovino, katero je za-pustil za vselej.

Odrpavil se je med severne megle in že je dospel na britanske obali. Tam se je srečal z baronom, ki mu je nje-govo srečo razlušil.

Nastavita sulico in od daleč si zdir-jata naproti; konja se s tako silo tre-ta ob prsi, da je jeden poginil.

H kratu sežeta po mehih; urno ka-kor blisk padajo teški udarci ter od-mevajo od ščitov in šlemov.

A naposled je Folchetto, teško vzdr-žuje sapo, z divjo radostjo porinil iz-dajalca ostrino v sredo srca.

Smrtnoblede je sedaj obličje, na ka-terem je videti še vedno izraz strasne pretuje. Nesrečnej si pritisne desno ro-ko na prsi, omahne in umrje.

Tedaj spravi zmagalec meč v nožni-ko, pogleda barona, ki mu leži ubit pred nogami, a lice se mu vendar ne zjasni.

Na skrajni meji Spanije, na vrhunec gore, ki se strmo dviguje nad morjem tam nasproti zeleni Provenci, stoji sa-mostan, ki ga je ustanovil Brunon.

Nekateri izvoljeni so zbrani tam gori in se živijo z zelišči in čudnimi koreninikami, nosijo kapuce, potegnjene globoko doli na obraz, in so oblečeni v debele knte, ki jih mučijo in katerih ne smejo sleči celo življenje.

Po mostovžih, podprtih s storiščem, odmeva glas zvona. Redovniki stoje ne-mi okoli odprtega groba in se gledajo žalostni.

Kdo je tisti starček, ki leži na tleh z rokami, prekrizanimi na prsih? Ne-stalna svetloba neke baklje mu sedaj razsvetljuje obraz. — On je Folchetto, narbonski grajšak, ki umira.

Obilna srebrna brada mu sega doč-čez vrvi, s katero ima prepasano obleko, in kakor on teško diha, se mu dviguje in znižuje liki morskimi valovi.

A meč čiste misli njegove duše, ki ima kmalu stopiti pred svojega stvar-

nika, se kljubovaje vriva neka podoba, katere ni moglo ugnati toliko let pokore.

Kakoršno je videl zadnje trenutke njenege življenja, s črniimi lasmi, spuščeniimi po ramenih, vso ujokano, blede v obličju, in vendar ni tako krasno, prav taka se mu še sedaj prikazuje v njegovi domišljiji, nezvesta žena.

Sveti starček, zakaj se ti utrinja solza, ko umiraš? Kaj te še vznemirja? — Oh, razumem te: nje, ki si jo toli-ko ljubil, se ne nadejaš zagledati med izvoljeni in nebesih!"

SEDEMNAJSTO POGAVLJE.

Ni mogoče dopovedati, kako navdušenje je obudila ta pesem. Namestnik se je dvignil s prestola in je objel pesnika. Pohvalil ga je zeló in nazadnje je rekel: "Zna-no mi je, da ste vsled vaše dobro-dušnosti prišli ob konja, toda ne-častno bi bilo za me, če bi vas pustil hoditi peš iz moje dežele. Sprejmite torej iz ljubezni do me-ne konja za ježo in še jednega za vožnjo." Na to se je obrnil do ne-kega oprode, in ko mu je ukazal, naj takoj pripravi oba konja, mu je zašepetal na uho, da mora pri-djati še jedno obleko in mošnjo denarjev.

Kardinal si je snel s prsta zlati prstan z debelim smaragdóm in ga je nataknil sam pesniku. Lu-chino, ne hoté zaostati za drugi-mi, mu je podaril božalo z zlatim nakitom na roču. Za njimi so mu še vsi drugi vitezi, ki so bili ond-i na odru, podarili ta jedno stvar, uni drugo. Dá celó gospe in gos-podičine, katere je osrčilo splošno oduševljenje, so se vse nagne-tle okolo njega, in vsaka mu je podala kak dražestni dar, vroče-vaje isti s takó udano vljudnost-jo, da je vsled te dobivala podar-jena reč stokrat večjo vrednost.

Bralcu se bo gotovo dozdevalo preveč toliko odobravanja za tako pesem, ki pač nima posebne umetniške vrednosti. Toda naj pomisli, da drugače je biti sam v svoji sobi s knjigo na mizi, in on-di — ko se pred seboj ne vidi dru-gega nego beli list in črne črke — prebirati in tehtati hladno in previdno (da se izrazimo hušje) vsako vrstico in vsaki zlog; in drugače je zopet videti in slišati izliv navdušenja iz ust lepega in hrabrega mladeniča, ko dobiva vsaka beseda podvojeno moč iz dušnega izraza na obrazu pesni-lovem, in ko človeka čara lepo-doneči njegov glas, združen z u-branim brenkanjem na tamburici, z brenkanjem, sedaj mehkim in nežnim a sedaj zopet resnim in močnim, kakor ga zahteva izraz pesmi. In vse to v številnem, do-zvetnem zboru mladih vitezov in plemenitih deklic, kjer postaja vtis pri vseh poslušalcih tem več-ji, čimbolj posamezniki vidijo iz-razne začudenja na obrazu drugih.

Koj ko je odšel pesnik, se je Azzone zopet prikazal na spredn-je strani svojega odra in s tem dal znamenje začetku bojnih iger. Sedaj je bilo že vse pospravljeno z bojišča. Ljudstvo, katero je po-prej, dokler se je tekalo proti kvintani in proti ovnu, smelo pro-svoji volji hoditi tja in odhajati, ni imelo sedaj več vstopa, in vsa vrata so bila zaprta. Klicar je jez-dil okolo pri ograji in zakričal zaporedoma na vseh štirih stran-éh: "Poslušajte in zapomnite si, kar veleva prevzvišeni gospod Az-zone, namestnik presvitlega rim-skega cesarja Ludovika. Dokler bojo trajale bojne igre, naj se nobeden ne predrzne vstopiti v o-grajeni prostor. Tudi ne sme no-beden nič storiti, hodisi z dejanji, ali z besedami, ali z znamenji, kar bi bilo v prid ali v kvar kakemu bojevniku. Kdor se ne bo ravnal po tem ukazu, izgubi konja in bo-jno opravo, če je vitez ali oproda. — izgubi jedno uho, če je roko-delec ali kmet. — roko, če je su-žen — in življenje, če je človek brez časti."

Ko je klicar končal kričati, se je prikazalo na odru zraven na-mestnikovega mostovža šest raz-sodnikov pri bojnih igrah, opravljenih v dolgih svilenih oblekah. Pred njihovim odrom so dvignili veliko zastavo z dvema srebrnima in dvema rudečima poljema.

Med vso tisto množico ni bilo več slišati najmanjšega glasú. Vse se je gnetlo pri ograjah stolpičev, odrov in lož; kjer ni bilo nobenih stavb ampak le sama ograja, se je ob njej trlo vse polno ljudstvo, takó da se je moglo videti le gla-vo pri glavi. Vsi so gledali na je-den ali na drugi konec ograjenega

*) Tudi ta pesem je prevedena v ne-vezani besedi, da smo mogli podati vse-bino točno po izvirniku. Enako bo še več pesmij v naslednjih poglavjih. — (Opomba prelagatelja).

prostora, kajti na vsakem koncu sta bila postavljena dva obširna in bogato okrašena šotora. Tista dva na desni strani namestnika sta bila rudeča, nasprotna dva pa bela.

Troblja je zatrobila, in glej, iz belih šotorov se je prikazalo dva najst vitezov na konju z belo vrh-no obleko in z belimi peresi na šlemu, in ravno toliko oprod, zele-no opravljenih; a zajedno je pri-šlo tudi iz dveh nasprotnih šoto-rov dvanajst vitezov in dvanajst oprod, vitezi z rudečo vrhno oble-ko in istotakimi peresi, a oprode rumeno opravljeni.

Poveljnik beli četi je bil naš Ot-torino; nasprotno četo je pa vo-dil hraber milanski mladenič, ki se je zval Saeramoro. Obe stran-ki, ki ste se imeli bojevati s to-pim, ali kakor se je tedaj pravilo, z dvorljivim orožjem, ste si pri-šli počasi nasproti, in ste se usta-vili pred namestnikovim odrom. Vsi vitezi so namestnika pozdra-vili s tem, da so sklonili sulice.

Bogato opravljeni konji so ime-li železen rog sredi čela in po več vrst kraguljčkov, obešenih na oprsnih pasovih. Vsak vitez je imel naslikane na ščitú svoje last-ne boje in grb svojega rodu, da bi se moglo razločevati v boju. Po-leg tega je imel vsak tudi neki svilen pas, zvit vodoravno okoli života ali pa poševno od ramena doli čez prsi in čez hrbet do bo-

ka. Pas se je zval gospodičin dar, ker ga je vitez res imel od svoje ljubljene osebe, ali pa se je vsaj hlinil, da ga je dobil od nje. Kaj-ti po viteških pravilih je moral vsakdo, predno se je podal v kako nevarnost ali predno je začel ka-ko podjetje, obrniti svoje misli na njemu drago osebo, da bi od te-ga dobival srčnost in takó svojo stvar častno dovršil.

Rekli smo, da so bili tisti pasovi pravi darovi ljubljene ženske, ali pa — so vsaj imeli veljati kot ta-ki; ker vsak vitez menda ni bil vedno zaljubljen, ali pa, če je bil, mogoče, da ljubljena oseba ni od-govarjala njegovi ljubezni; ker se je pa v tedanjih časih smatralo kot sramoto, rekli bi skoro kot brezverstvo, če bi bil kak vitez brez ljubice, zató, ako kdo ni bil zaljubljen, se je pa kazal, da je, in kdor ni imel gospodičine, dal bi mu pripela pas, si ga je pa sam pripel, in je prepustil radovedne-žem, naj si o tem belijo glave.

Ljubavna mrzlica, blaznost in besnost ter domišljava trma, da se v tej zadevi ne zaostane nobene-mu niti za las, je bila s časom pri vitezih takó narasla, da se je več-krat naletelo na kaknega tepeca vse-ga v železju s konjem vred, ki je potoval iz dežele v deželo ter iz dvora na dvor, in pozival na boj vsakega, viteza, katerega je sre-čal, če mu ni radovoljno priznal, da je njegova gospodičina med

vsemi najbolj dražestna in najbolj krepostna, ter njegova ljubezna do nje najnežnejša na svetu. In zaradi te svoje domišljavosti je blazni zaljubljenec metal s kon-ja, poškočoval ali celó ubijal dru-ge tepece, sebi jednake, dokler ni našel goršega hrusta, kateri mu je skazal to dobroto, da mu je s težkim sabljnim ali suličnim u-darcem izbil iz glave tisto neum-nost ter mu dal priložnost, da je našel pot v svoje domovino na-zaj.

(Dalje prihodnjic.)

— Charles P. Moyer, predse-dnik "Western Federation of Min-ers" (Zapadne rudarske zveze), je odpotoval v Evropo, da se ude-leži mednarodnega rudarskega kongresa v Karlovih Varih in kasneje študira delavsko gibanje v Evropi.

SLOVENSKI FARMARJI IN VRTNARJI POZOR!

V zalogi imam KRAJSKE KOSE, kranjska in koroška klepišča.

Cene so sledeče: Kosa en dolar, klepišča (ena garnitura) en dol-lar, srp 35 c, kosišče 50 c, obroček za pritrđitev kose h kosišču 15 c, motika za vrtno delo 35 c, osla ali brusni kamen 25 c.

John Dolenc, Presto Pa., Bx 23. Advertisement.)

ROJAKOM, ki žele naročiti slovenske plošče za grafofon, naznanjamo, da smo jih ravnokar dobili več tisoč iz Evrope.

Cenik pošljemo zastoj in poštnine prosto.

A. J. TERBOVEC & CO.
P. O. Box No. 25 Denver, Colo.

Prekinjeno delo.

Naše vsakdanje življenje bi moralo biti tako urejeno, da bi ostali čvrsti in da bi mogli v polni meri uporabiti svoj čas in svoje zmognosti. To bi učinkovalo na nas, da bi bili zdravi in močni. Noben naših organov ne sme prekiniti svojega dela v škodo celega telesa.

Pa tudi največja skrb včasih ne more preprečiti, da se delovanje kakega organa zmanjša ali da se sploh ne prekine. Dogaja se, da noče želodec sprejemati hrane ali vsaj toliko ne, kot jo potrebuje telo. Včasih prenehajo jetra ali kak drugi organ z delovanjem in posledica je, da človek postane zaprt. V takih slučajih, ko so oboleli prebavni organi, je najboljšo sredstvo

To vino Vam očisti celi sistem, brez bolečin in drugih neprilik. Ojači Vam tudi prebavne organe in s tem celo telo.

USTVARI DOBER TEK,
POSPEŠI IZLOČITVE IN
OLAJŠA ZAPRTNICO,
NOTRANJE BOLESTI IN KRČE,
GLAVOBOL, ZLATENICO,
KOLCANJE IN BLJUWANJE.

Vspešno je pri vseh takih boleznih, pri kojih trpi želodec in pri kojih opazimo zmanjšanje teka, zaprtnico in slabost. Priporočamo jo pri nervoznosti, povzročeni po neprebavi in pri nerednem perilu, povzročeni po kronični zaprtnici.

V LEKARNAH

JOS. TRINER,
UVAŽALEC IN IZVAŽALEC.

1333.39 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Kenilworth.

Roman. Spisal Walter Scott.
Poslovenil J. Z.

Tako je tudi bilo. Pred stopnjicami, ki so vodile navzgor, je bila ladja kraljice, v kateri so sedeli bogato oblečeni veslači, mejtemko so bile dve ali tri druge ladje določene za njeno spremstvo.

Telesni stražniki, najboljši fantje na Angliji, so s helebardami napravili pot za njo.

— Ako kraljica tako zgodaj zapuška palačo, ne pomeni nič dobrega — je rekel Blount. — Najboljše bi bilo, da se vrnemo in sporočimo grofu, kar smo videli!

— Kar smo videli, — je ponavljal Walter. — Kaj smo pa videli izven ladij, mož s helebardami in v rdečih bluzah? Mi bomo zvršili njegov nalog in mu sporočili odgovor kraljice.

Nato je zaukazal naj čoln v bližnji ladji kraljice pritisne h kraju. Potem je po skočil na suho in njegovi tovariši so mu sledili zelo neradi.

Ko so se približali velikemu vohodu, jim je rekel vratar, da ne morejo vstopiti, ker se bo takoj prikazala kraljica. Celo ime grofa Suseškega ni napravilo najmanjšega vtisa na uradnika, ki ni upal ravnati v nasprotju s poveljem.

— Ali vam nisem povedal? — je vzkliknil Blount. — Valter, prosim vas, vrnimo se.

— Ne, dokler nisem videl kraljice — je mirno odgovoril mladenič.

— Ti si zblaznel, — je rekel Blount.

Ti si pa nakrat postal strahopetec! — je menil Valter. — Kolikokrat sem te videl, ko si stal sovražniku nasproti, zdaj bi pa rad pobegnili pred razkačnim pogledom lepe dame.

V tem trenutku so se odprla vrata in v dolgi vrsti so stopali suličarji in dvorni kavaleriji. Za njimi se je prikazala kraljica, obdana od lordov in dvornih dam. Kraljica je bila v življenjskem evetu, na njenem obrazu je pa kraljeval izraz, ki ga pri vladarici imenujemo krasnega.

Elizabeta se je spirala na roko lorda Hudsona, ki je vsled svojega sorodništva po materi večkrat vžil taka odlikovanja.

Mladi kavalir, katerega smo že večkrat omenili, se je prečil tako daleč, kakor so dovolili suličarji. Njegov tovariš ga je vlekaj za plašč, kar je mladeniča tako razkačilo, da z jezo krenje otrese raz sebe krasen plašč in pokazal svoje lepo zraščeno telo.

Valter se je odkril in je gledal bližajočo kraljico s spoštljivo radovednostjo in žarnim občudovanjem. Njegovo plemenito obnašanje je učinkovalo toliko na suličarje, da so mu dovolili stopiti nekoliko bliže, kot je bilo navadno dovoljeno občinstvu.

Tako je stal pogumi mladenič kraljici oko v oko.

Kraljica je obrnila vanj svoj pogled, v katerem ni bilo opaziti jeze, ko se je nekaj dogodilo, kar je nase obrnilo njeno pozornost.

Po noči je deževalo in na mestu, kjer je stal mladenič, je bila velika luža, preko katere je vodila pot kraljice. V tem trenutku je Valter vrgel svoj dragocen plašč preko luže, da bi služil kraljici za preprogo.

Elizabeta je pogledala mladeniča, ki je svojo uljudnost spremil z globokim, spoštljivim poklonom, mejtemko se je rdečiča razlila preko njegovega obraza. Kraljica je postala zmedena in je zardela, ko je pokimala z glavo. Hitro je stopila naprej in odšla v ladjo, ne da bi spregovorila besedico.

— Pojdite z menoj gospod vzdolj — je rekel Blount. — Vaš plašč bo potreboval krtače. Ali ste hoteli napraviti iz njega preprogo, tedaj bi bilo pametnejše, da bi bili s seboj vzeli stari, rujavi plašč.

— Tega plašča, — je rekel Valter, ko ga je pobral in skrbno zavrval, — ne bom dal očistiti, dokler bo moja lastnina.

— Saj ne bo dolgo, ako se ne bodele naučili štedjenja! Kmalu bode sedeli, kakor pravijo Španci.

V tem trenutku je neki suličar prekinil njih pogovor.

— Moja poslanica velja, — je

prišel suličar, — nekemu gospodu, ki nima plašča, ali pa ima umazanega. Upam, da ste vi pravi gospod. Prosim, sledite mi — in obrnil se je proti Valterju.

— Mene je spremlil, — je rekel Blount. — mene, konjarja grofa Suseškega.

— Na to ne morem odgovoriti, — je odgovoril sel. — Svoja povelja sem dobil direktno od kraljice in gredo mar le temu gospodu.

Po teh besedah se je odstranil z Valterjem, mejtemko so se Blountu izbulile oči. Končno je pa svoja čustva izrazil takole: — Za božjo voljo, kdo bi kaj takega mislil! — Stresnil je glavo in se vrnil v svoj čoln, da se odpelje proti Deptfordu.

Sel je peljal mladeniča v čoln, ki je imel slediti ladji kraljice, v kateri je sedela v družbi dvornih dam in dvorjanov.

Elizabeta se je večkrat ozrla po čolnu, v katerem je sedel mladi pustolovec. Govorila je s svojim spremstvom in se snejala. Končno je neki dvorjan namignil čolnu, naj se približa in je ukazal Valterju, naj vstopi v ladjo kraljice. Peljali so ga pred kraljico, čoln je pa zopet zaostal.

Mladenič je vzdržal vprašajoče poglede kraljice, dasiravno se je v njegovo samozavest vtihotapila zadrega.

Umazani plašč je visel preko njegove rame in je bil naraven predmet, ki je služil kraljici, da je pričela pogovor:

— Mladenič, vi ste danes v naši službi spridili lep plašč, — je rekla kraljica. Mi se vam zahvalimo za izkazano uslugo, dasiravno je bila malo izvanredna in predrzna.

Ako je veličanstvo v sili, — je odgovoril Valter, — tedaj je dolžnost vsakega fevdnega posestnika, da postane predrzen.

Pri Bogu, to je bil izvrsten odgovor! — je rekla kraljica resnem možu ob njeni strani, ki je sklonil glavo in zašepetal nekaj. — Mladi mož, vaša uljudnost ne bo ostala brez plačila. Pojdite k najvišjemu dvornemu garderobjerju, in on vas bo na moje povelje odškodil z novo obleko za uslugo, ki ste mi jo izkazali danes zjutraj.

— Milostljiva kraljica! Ne spodobi se, da bi vaš ponižni sluga sam določil plačilo. Ali če bi smel izbirati...

— Ako hočeš zlata, kar stavim! — je vzkliknila kraljica, — potem, fej, mladi mož! V našem glavnem mestu je toliko prilik, da bi se mladi človek pogreznil v močvirju, ako bi mu dali zlato.

Ako ostanem pri življenju in bom vladala, bo kmalu teh nekriščanskih razmer konec. Mogoče si siromak, ali tvoji stariši so ubožni, — pristavila je milejšje... potem bo zlato tvoje plačilo, ali odgovarjal boš, kako si ga porabil.

Valter je mirno čakal, da je kraljica nehala govoriti potem ji je pa rekel, da ne želi zlata, ne obljubljenega plašča.

— Kaj, fant! — je vzkliknila kraljica — ti nočeš zlata, ne plašča? Kaj pa hočeš?

— Veličanstvo, nič drugega, kakor da mi dovolite nositi plašč, ki je služil vam.

— Dovoljenje, ... da smeš nositi svoj lastni plašč, ti bedasti fant? — je rekla kraljica.

— Plašč ni moj, — je menil Valter, — ker se ga je dotaknila noga vašega veličanstva, je postal knežji plašč in je vsaj toliko vreden zame.

Zopet je zardela kraljica in je skušala svojo zadrego prikriti z veselim smehom.

— Gospodje, ali ste kedaj že slišali kaj takega? Čitanje romanov je fantu zmešalo pamet... Povej mi, kdo si?"

— Gentlemen v spremstvu grofa Suseškega, ki je prišel v družbi njegovega konjarja s poslanico do vašega veličanstva

Milostljive poteze kraljice so se nakrat spremenile v stroge in ponosne.

— Lord pl. Suseks, — je rekla kraljica, — je naučil nas ceniti njegove poslanice po cenitvi, s katero on ceni naše poslanice. Še le danes... ob nenavadnem času... smo mu poslali dvornega zdravnika, ker smo izvedeli, da je njegova bolezen bolj nevarna, kakor se je dozdevalo v začetku.

Na vseh evropskih dvorih ni človeka, ki bi bil bolj izveden v zdravilstvu kakor doktor Masters. Poslali smo svojega podložnika in vrata dvora so bila zaprta. Odpravili so ga, ne da bi mu dovolili vstopiti. Za tako podočenevanje naše dobrote ne priznamo opravičenja in tudi nočemo poslušati opravičb... Saj to je namen poslanice grofa Suseksa.

Glas, s katerim je govorila, je napravil mučen vtis na prijatelje Suseksa. Ali mladenič, kateremu je govorila, se ni bal, marveč je odgovoril spoštljivo in mirno:

— Ali me hoče vaše veličanstvo poslušati? Plemeniti lord mi ni dal takove naloge.

(Dalje prihodnjič.)

Odlomki iz zgodovine Zdr. držav.

Francozi so bili seveda tudi delavnosti. Še predno je "Ohijska družba" poslala svoje naselnike, je kanadski gubernator poslal Bienvilla, da s tri sto možmi odkrije in zasede Ohijsko dolino. Ekspedicija je vspela. Zakopali so na obeh obrežjih reke tablice s francoskimi napismi. Zapadno so prodrli do Miamijske, angleške trgovce so pregnali z zemlje in gubernatorju v Pennsilvaniji so pisali list, v katerem so ga opozorili, naj ne prodira proti ozemlju francoskega kralja. Za to delo so rabili poletje in jesen leta 1749. Mejtem časom je "Ohijska družba" organizirala četo pod poveljstvom Kristofa Gista, ki je imela oditi na odkritja v Ohijsko dolino. V novembru 1750 je ekspedicija dospela do reke Ohio, kjer se izliva v njo potok Beaver. Tu je ekspedicija križala reko proti severu, potem je zopet šla dol ob reki skozi razna indijanska taborišča do Great Miamijske. Vrnila se je skozi Kentneky in je dospela v Virginijo spomladi 1751.

Tej ekspediciji je sledila žilava delavnost Francozov. Ob French Creeku so zgradili močno forto in ji dali ime LeBoeuf. Ploveč doli po reki so zgradili drugo forto z imenom Venango, kjer se French Creek izliva v reko Allegheny. Od tukaj so prodirali proti angleški postojanki v Miamiju, kjer so zjeli posadko in jo odvedli v Kanado. Kralja Miamijskega, ki je branil angleško forto, so umorili indijanski zavezniki Francozov.

Med Indijanci je ta umor povzročil razburjenje. Indijanci so odbržavali posvetovanja, kako bi se ubranili belih naseljenikov. Spomladi leta 1753 so zvedeli Indijanci, da namerava Quesne odposlati dvanajst sto mož, da zasedejo ozemlje in se na njem naselijo. To ni bilo Indijancem všeč, ker so se bali za svoj obstoj in odložili so, da se postavijo z orožjem v bran.

Hitro prodiranje Francozov je na vzhodu obudilo pozornost angleške vlade, ki je naročila Dinviddieju, gubernatorju Virginije, da naj v imenu kralja zahteva, da Francozi ustavijo svoje prodiranje proti angleškim kolonijam. Za srečno rešitev te naloge je bilo treba zmognega človeka, ker velik del ozemlja, skozi katerega je imela potovati družba, še ni bil odkrit in na katerem so živeli Indijanci, ki so bili le deloma prijatelji Angležev. Končno so našli človeka, ki je bil sposoben za težko nalogo in na splošno priporočilo, ga je gubernator sprejel v službo.

Bil je 22letni Jurij Washington, katerega so vsi smatrali sposobnim za vodstvo ekspedicije. Rodil se je 22. februarja 1732 v Bridge Creeku, v Virginiji.

Jurij je bil zelo nkačeljen deček. V svoji mladosti se je izučil zemljomerstva. Z devetnajstim letom je postal major v virginjski milici. Vedno se je bavil z matematičnimi študijami in vsako priliko je porabil, da bi razširil svoje znanje.

Temu mlademu človeku je gubernator Dinviddie izročil pismo za poveljnika francoskih čet v Ohijski dolini. Washington je imel tudi nalog, da natančno pozve, kako močni so Francozi in kako so se pričeli seliti v Ohijsko dolino. Svoj nalog je sprejel dne 30. oktobra 1753 in še tisti dan je nastopil svojo pot. Drugi dan je prišel v Fredericksburg in je prego-

voril Jakoba Vanbraana, da je odšel z njim kot tolmač. Od tukaj je šel v Aleksandrijo, kjer je nakupil vse potrebščine za potovanje. V Winchestru je kupil konje in nadaljeval svojo pot do Will Creeka, kamor je dospel dne 14. novembra. Tu je najel kot stezosledca Kristofa Gista in še štiri služabnike. S temi ljudmi je potoval čez hribe in doline, kjer ni bilo cest ne potov. Pot je vodila preko sotesk, potokov in hudournikov. Po devetdnevem potovanju so dospeli na mesto, kjer se Monohghela in Allegheny izliva v Ohio. Washington je skrbno preiskal okolico in se kmalu prepričal, da je pripravna za trdnjavo.

Washington je dobil nalog, da gre naravnost v Logstown, kjer naj se snide z glavarjem Delaware Indijancev, ki se je imenoval podkralja. V pogovoru naj poizve, kaj mislijo Indijanci o Angležih.

Ko je Washington dospel v Logstown, je šel k Monotatoochu, ker je bil podkralj v svoji lovski koči ob Beaver reki. Povedal mu je, da je bil odposlan kot poslanec k Francoskemu generalu in da ima nalog seznaniti o tem glavarju šestih narodov. Dne 25. novembra je prišlo več Francozov v mesto, ki so pobegnili z taborišča v Kuskuskosu. Beguni so povedali, da so prišli iz New Orleansa v družbi sto mož in da so imeli s sabo osem čolnov potrebnih. Tukaj so čakali ravno na toliko mož iz trdnjave to stran Erijskega jezera, ki bodo spremljali njih in potrebščine. Washington je nadalje zvedel o poziciji Francozov, ob Mississippiju, da sta med New Orleansom in Črnimi otoki dve trdnjavi s posadko 30 do 40 mož in nekaj topov. Blizo New Orleansa je 35 stotnj in vsaka šteje 40 mož. Močna trdnja z osmimi topovi je na Črnih otokih. Neka druga trdnjava ima šest topov. Majhna trdnjava je ob reki Ohio, kjer se izliva v njo Opač.

Opač tvori zvezo med Mississippijem in jezerom. Podkralj je potrdil izpoved ubežnikov. Slišal je, da prihaja številna francoska vojska, da prežene Angleže. Na posvetovanju so se Indijanci izrekli, da smatrajo Angleže za svoje brate in da jih bodo spremlili do bližnje francoske postaje. Oni želijo, da se ne smeje Francozi in Angleži naseliti v njih deželi. Ker so Francozi prvi udrl v deželo, bodo pomagali Angležem, da jih preženejo. Washington, ki je dobro poznal Indijance, jim ni mnogo verjel.

30. novembra so potniki zapustili Logstown v spremstvu podkralja in treh Indijancev v smeri proti Venangu, kamor so prišli dne 4. decembra. Kar se je tam dogodilo poroča Washington v svojem dnevniku.

"Venango je staro indijansko mesto ob izlivu French Creeka v reko Ohio. Leži 60 milj severno od Logstowna.

Pot, ki smo je napravili, je dolga 70 milj. Francoske zastave smo našli razobešene na hiši, iz katere so pregnali angleškega podanika John Frazierja. Takoj sem šel tje, da bi izvedel, kje biva poveljnik. Bili so tu trije častniki. Kapitan Joncaire mi je rekel, da je poveljnik ob reki Ohio, v bližnji trdnjavi je pa general, kjer lahko dobim odgovor. Povabil nas je k mizi in z nami občeval uljudno. Vino, ki so ga pili Francozi, je kmalu pregnalo vso previdnost in govorili so bolj odprto: Rekli so: Da je njih trdna volja zasedeti Ohio. To bodo storili pri Bogu, ker vedo, da lahko Angleži napram dvem možem postavijo le enega in da so prepočasni v gibanju. Rekli so, da imajo pravico do reke, ker jo je odkril neki La Salle pred 60. leti. Njih namen je zabraniti nam, da bi se naselili na ozemlju ali ob reki, ker so slišali, da so odšle nekatere družine proti tem pokrajinam. Po najboljših poročilih sem izvedel, da je bilo 1500 mož na tej strani jezera Ontario, katere so po smrti generala pozvali nazaj, da jih je danes le še kakih 6—700, ki so ostali kot garnizija za štiri trdnjave: za vsako 150 mož. Prva je pri French Creeku, blizo majhnega jezera, 60 milj od Venanga; druge so ob jezeru Erie, kjer so njih največja skladišča, 50 milj oddaljena drugo ož drugoga.

(Dalje prihodnjič.)

SLOVENSKO - HRVAŠKI STAROKRAJSKI ODVETNIK,
(ADVOKAT)

DR. PERO PERIC

office Room 1503-4 City Hall Square B'l'd'g
139 N. Clark Street, Chicago, Ill.

Odvetniška pisarna za vse avstro-ogrsko in ameriške pravne posle zastopa na vseh sodiščih. Tirja delavske poškodbe in slučaju nezgode in smrti. Prezvema vse odvetniške-sodnijske posle za stari kraj. Kdor želi o moji pisarni podatkov, naj se popraša pri Mr. Martinu Potokarju. -:- -:- -:-
Pišite v slovenskem jeziku.

EMIL BACHMAN, 1719 So. Center Ave., Chicago, Ill.

Največja slovenska tvornica za **ZASTAVE, REGALJE, ZNAKE, KAPE, POCATB itd.** v Ameriki.

Izdoljuje zlato snake za vsa slovenska, hrvaška, češka, slovaška in srbska društva v Ameriki. Pišite po naš veliki cenik ki je tiskan v vseh slovenskih jezikih in kateremu so priložena zahvalna pisma od poznanih društe. Lastnik je rodom Čeh, piše slovenski in hrvaški in je član S. N. P. J., odkar se je ustanovila.

Kupujte pri nas umetne nože in roke iz kavgučka, hrblne nože, Opravo za mrtvoudne ljudi, najnovjše podpornice za izvenne dilce. Pasove za kilo, Živčne obramnice, elastične nogavice in vse ortopedične potrebščine, bolniški orodje in operacijske potrebščine. Popravljamo vse v sto stroko potrebne stvari. Za dame potrebne dami!

American Artificial Limb Co.
1623 Blue Island Avenue. -:- Chicago, Illinois.

Tel. Canal 3879.

Odprto od 8. zjut. do 8. zvečer.

Pišite po cenik!

Frank Stonich,

brat zlatarjev Jacoba in Johna Stonicha, se priporoča cenjenim rojakom kirom Amerike.

Kadar potrebujete ali kupujete zlatnino n. pr. ure, verižice, prstane, broške itd., se obrnite name, ker bode doбили blago prve vrste.

VSE GARANTIRANO!

V zalogi imam znake, prstane, priveske, broške raznih jednot in zvez

FRANK STONICH,

7 W. Madison St., Saving Bank Bldg., Room 606, CHICAGO, ILL.

PRODAJAM ZEMLJO V SOLNČNI FLORIDI!

Vi lahko kupite eno naših farm v Floridi iz vaših prihrankov \$500 na mesec ali 17c na dan. Samo 7 milj do jezera Ashby, Volusia countij, Florida. Na razpolago imamo fino zemljo, katere cena bo v par letih še enkrat večja. Precej Slovencev je že kupilo zemljo od mene. Potrebujem dobre in vestne agente. Pišite za pojasnila:

ANTON FLORI,

GENERAL AGENT FLORIDA ZEMLJE,
406½ N. Broadway, Pittsburg, Kans.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI JE

Narodna Tiskarna

2146-50 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce. "GLASILO" in "PROLETAREC" se tiskata v naši tiskarni :: :: ::

Magnet

"THAT'S THE BEER"

ATLAS

Bottled by
Atlas Brewing Co.
Chicago, Ill.

ATLAS BREWING COMPANY

Pravo česko pivo iz žateckega hmelja.

Naročite si en zaboj pri nas.
Gotovi smo, da Vam bode ugajal.

Tel. Canal 991.

J. F. ROUŠAR, ravnatelj.

Večerja.

I. Ženove:

Prišel je čas večerje.

"Kaj boste skuhali, mati?" je vprašalo petletno dekletce svojo mater in se ji naslonilo na kolena. "Polente skuhajte!"

"Krompirja skuham!" je rekla mati nedoločno in se sklonila k otroku.

"Krompirja ne!" se je oglasil droben deček v mračnem kotu in se dvignil. "Tako netečen in suh je, da ga ni mogoče požirati."

"Pa naj bo po vajinem," je dejala mati in stopila k široki omari z mnogimi predali. Kaj si navajna mati, in se hočeš varati! Dobrovede, da so predali prazni in po brisani, da so čiste celo špranje in zaporkke v prhljih stranicah; a vendar jih odpirajo, napenja očji, išče in se razočarano predstavlja h drugemu. Zakaj, o mati!

Pogledala je v prvega. Včasih je v njem hranila koruzno moko, včasih namreč, zdaj je bil pometen. Odprla je drugega, namenjenega za ajdovo moko. Predržnost, mati! Ajdova moka, pomisli! Ali ni to približek, ki se vzame, kadar se ima izbirati? In smešno je, če v tem položaju misliš na kaj takega. Torej dalje h tretjemu. Ško da za trud. Sanjalo se je morebiti kdaj staremu, črvičemu predalu iz črničnega lesa, da je nekaj hranil v sebi zrnje, kakor ječmen, proso; vse pripravno za kuhinjo in za slastno večerjo. Zdaj predal ni mogel ustreči niti ob najboljši volji in je nesramno kazal v svet svoje temno dno. Ropotaje je potegnila nov predal iz omare. Toda kje so tisti nebeski časi, ko so se godili na zemlji čudeži? Zakaj, pravi nadzemski čudež bi moral biti, ako bi mati našla, kar je iskala — pšenično moko. Grenko se je nasmešnila praznoti in se trudoma vsedla na stol.

"Ali ne boste nič skuhali? Dajte no!" sta silila vanjo gladna otročiča.

"Počakajta, da pride oče," je dejala mati medlo.

"Prej morate! Oče pride lačen in bo hotel kaj imeti. Če pa nimate moke", se je osmelil fantek in pogledal mater po strani, "pa skuhajte krompirja . . ."

"Molči, kaj veš ti!" je zaklicala mati nevoljno. Zasklela jo je beseda: "če pa nimate." Uganil je nesrečni otrok, da nima nič v zalogi, razen par ubitih gomoljev in dobrodušni dečko je s tem ranil materino sree. Materino sree! O kako je ljubilo to dvoje nedolžnih bitij, tako neskončno jih je ljubilo! Krvavelo je, ker jima ni moglo utešiti želja. Kako rada bi jima mati pekla in cvrla okusna jedila, sama bi stradala, ako bi ju s tem mogla zadovoljiti!

In največje zlo, ponizanje in zatajevanje bi trpela, da bi jima zakrila bedo življenja in ju čista ohranila spoznanja bede, nedolžni beli evetki obvarovala morilec slane. Toda spoznanje je prišlo, jasno se je zasvetilo v otroški duši dečkovi, ugibalo je podobe in jih barvalo v slikah. Ne žaluj, mati, to je pač usoda mladih rojenec proletarijama.

Umolknili so vsi trije in nepremično čakali očeta. Ko je bilo v sobi že popolnoma temno, je vstopil ta in prižgal luč.

"Imaš kaj večerje?" je vprašal izmučeno.

"Nimam. Ampak skuham krompirja hitro."

"Drugega nič! Seveda . . ."

"Ni kaj, je zmanjkalo!" je povedal vmes deček. Oče se je ugriznil v ustne in molčal, mati je pa pristavila zadnji krompir k ognju. Le štiri srednje debele kepe so se kotale po krogu, na nje je čakalo četrto lačnih grl.

"To bo vendar premalo", je vzdihnil mož.

"Kako! Zmanjkalo je že opoldne."

"Pa bi ti posodila kaka sosedu?" je svetoval mož.

"Sitno je hoditi s prošnjami okrog", je ugovarjala mati.

"Grem pa jaz!" se je korajžno ponudil fantek. "Dajte mi lonec in povejte mi kam."

"Otrok miruj! No, če hočeš, pojdi čez mesto k polirjevki." In že je izginil fant skozi vrata. Vrnil se je dokaj hitro.

"Imaš moko?" je vprašala mati.

"Polirjevka ni hotela dati nič. Rekla je, da jo potrebuje sama. Potem sem stopil k mojstrovki.

Tam bi jo bil dobil, ali sami nimajo več kakor za noč. Kazali so mi nekaj moke in dejali, da vsipljejo zadnjo v krop. Ali dobri so, rekli so, da sem siromak in me pobožali po glavi."

Spogledali so se starši in se nasmešnila. Hinavka! Je mislil mož; trdosrčnica! Je mislila žena; ima, pa ne dá, sta mislila oba.

Krompir je bil skuhan in mati ga je postavila na mizo, vrelega in neolupljenega. Deca je požljivo stala poleg in gledala s svetlimi očmi zdaj na mizo, zdaj na starše.

"Vzemita!" je rekla mati in otroka sta hlastnila vsak po enem komadu.

"Meni ni mar jediti," se je obotavljal mož in se skušal prevarati. "Ne bom jedel, ne vem kaj mi je."

"Tudi meni ni do jediti," je dejala mati in enako sočutno pogledala moža. "Použijeta naj otroka sama."

Ko je izginil zadnji košček v usteka, sta se otroka še ozirala okrog, in odkriti, topeči pogledi so si želeli še mnogo, mnogo. Starši so se izogibali pogledov in skrivali pred očmi; oče je temno gledal za vrata, mati se je pa sklonila nad šivanjem. Molčala sta v težkem miru.

"Oh slišite!" je naenkrat zavpil deček, da je zbolelo po ušesih.

"Popoldne sem šel iz šole mimo vile. Za vratom me je napadel mladi baroneček, tisti, ki tako sprepro zre okrog sebe in nosi glavo pokonci, kakor odrasel mož. Useknil se je v svoj robec in podrgnil z nesmago po mojem licu. Nato je kričal veselja, klanjal se pred menoj in občudoval moj umazan obraz. Nor je, sicer bi me bil tepel in se ne bi tako neumno spakoval z menoj."

"In kaj si storil ti?" so se vzne mirili starši.

"Tekel sem, in ko sem bil že daleč od njega, sem se obrnil in zalučal vanj kamen."

Oče se je zanikrno nasmešnil, mati ga je pa posvarila: "Izogibaj se ga in ne hodi mimo vile, pa ne lučaj kamenja za njim."

Deček se je mislil opravičevati, toda ustrašil ga je materin pogled in požrl je glas v ustih. Zopet so se pogreznil v tiho. Mati je vbadala nemo dalje in okrogno platno je pokalo pod vztrajnimi vbodljajji; oče se je naslonil na mizo in položil glavo v dlani; otroka sta se boječe stiskala v kotu in šepetala plahe besede. Zakajena svetilka je motno razsvetljevala ravnico sobico in delala položaj še skrivnostnejši. Včasih je zasopel po prostoru mučen, težek vzdih, nerodna kretnja je včasih zmotila morečo svečanost in zdelo se je, kakor bi bil posegel v umetno pesem nenk glas začetičkov. — Disharmonija.

Nenadoma se je dvignil oče s sedeža in se obrnil k vratom.

"Kam pojde?" je vprašala žena ter prenehala s šivanjem.

"Grem k nekemu znanecu!" se je zlagal mož nepričakovano.

"Čakaj me!"

In odhitel je na cesto. Neznosno mu je postalo v sobi, mir ga je dušil in zdelo se mu je, da je pretveža očitajoče kljubalnosti njegove družine. In zato je bežal stran. Počasi je krenil po cesti proti mestu. Misli so mu begale po glavi, kopičile se in se strinjale v nejasne hipe, izginjale so iz spomina in prihajale so nove, težke in zoprne. Zdaj so ga opominjale preteklosti in čista, kakor žitno polje, osvetljena od sonca, je ležala pred njegovimi očmi. To je res! Nekdaj se je živelo drugače. Dela je bilo v tovarni dovolj in delalo se je vedno na akord — pridni in močni ljudje so zaslužili precejšnje kronce na dan. In tako je ob mesecu dosegla vsota včasih neverjetno višino, celo pest je bilo tistih-le pisanč — no da povem: bankovec. Potem je bilo vseeno imenitno. Najprvo se je nabavila hrana, raznovrstne potreščine tudi za pripoboljške; drugo se je uredilo, in ostalo je vedno še — henečilo, saj ni nič ostalo. Prav nič! Kako bo ostalo? Denar se je vedno potreboval za živež, za otroke, za stanovanje, za obleko se je rabil, in ko je bil mesec pri kraju, je bil žep prazen . . . Pa je vendar ostalo, tako-le včasih. Torej je bila to vendar le zmota. Pilo se je včasih, da je teklo kakor iz žlebov, in plačevalo se je tudi. Pravzaprav se je torej izvrstno popajvalo. No vrag! In kaj je prišlo za tem? Čakajte, da se zberemo misli! Obrnilo se je druga-

če. Vsled konkurence je delo nekoliko pojenjalo, in kar je bilo še najhuje, prišel je nov ravnatelj. Premenil je red plačevanja in prenehali so mastni zaslužki. — Od nižje strani so sicer ugovarjali, cvilili, prosili, molili in kleli, od višje so ravnodušno skomizgavali, hohotali in mirno kazali široki izhod. In nastali so oni neugodni časi, neprijetni v zgodovini njegovega življenja. Štediti je bilo treba, da se je izhajalo, prav občutno se je moralo varčevati in mimo gostiln se je hodilo z mržnjo. Ali se je? Da! se je, ampak od kod je izvirala ta mržnja? Pomagajte misli dalje . . .

Do zadnjega se je živelo enako. Pred tremi meseci pa je prišla bolezen v hišo in slovesno razglasila neomejeno oblast. Ravno ujeta se je pritisnila najhuje in ko ga je že do malega zadavila, ga je pustila v nezavesti in v bedi. Da, v bedi. Za časa bolezni je družina izhajala trdo; živela se je deloma od nizkih bolniških doklad, deloma od trgovcev, ki so velikodušno zaupali na kreditne rodne. Razkošno seve ni bilo takšno življenje, ampak življenje je bilo. Ko je odzdravel, je odšel na delo in kar je čudno, je najudnejše to, da se je njih stanje s tem poslabšalo. Upniki so pa sproti čakali na posamezne noviče in ko bi imel konec meseca potegniti plačo, so bili nekateri gospodje tako uljudni, da so se potrudili zanj k blagajni in mu zapustili v spomin le nekake listine . . .

In zdaj je bil na cesti in nedoločno stopal po njej v mesto. Ko je dospel do prve žarnice, se je ozrl in se vprašal politio: "Kam neki grem? Trapast sem! — V pekarijo pojdem!" si je odgovoril bodreče, "vzamem kruha in se vrnem domu!" Vstopil je čez cesto k prvemu peku.

"O, že iz vostelje!" se je začudil pek prisiljeno in poskakoval za krušno mizo. "Veseli me, da ste prišli in kaj bi radi?"

"Hvala!" je odvrnil mož. "Sitnosti so, gospod, kadar je bolezen v hiši. Kruha je zmanjkalo ravnokar in zapišite mi ga hleb."

"Obžalujem!" je odvrnil pek ravnodušno. "Zdi se mi, da imam že nekaj hlebov zabeleženih v knjigi na vaš račun."

"Pa mi zapišite še tega in potem vam bom plačal vse skupaj."

"Smešni ste, da trdite kaj takega. Saj sami ne verjamete. Ni mogoče!"

Pozdravila sta se in mož je ostavil pekarijo. Pravzaprav je bil skrivaj vesel, da ga ni prijel pek še huje. Odšel je dalje. Hiše so se gostile bolj in bolj, vrstile se in njih visoka, izložbena okna so nudila na ulice vse mogoče stvari. Živla, obleka, nakitje in mnogo drugega so kazale izložbe in vzbujale mimoidočim strasti. Cele skla de sladkorja je zrl mož, velike mere dišeče kave in množine okusne slanine je požljivo ogledoval, spominjal se je razmer, otrok, žene in sebe, otresal se sitnih misli, hitel dalje in jih srečeval z nova. Ubogal jih je in odprl vrata v nizko, založeno prodajalno jestvin.

"Glejte, glejte!" se je zavzel trgovec. "Prinašate nemara denar."

"Tega pač ne! Ampak nekaj malega bi vzela. Dolg vam poravnam obenem. Prosim, dobro delo mi storite."

"Vsa čast!" se je priklanjal trgovec. "Toda vedite, da blago itak lahko prodam in ga nečem deliti zastonj!" Obrnil se je k novi stranki.

Priznal si je, da je skupil, kar je iskal in z nekim zadoščenjem se je vrnil iz trgovine. Nazaj k rodbini—in praznih rok. Zmagoslavno se je mislil vrniti domu, z naročjem jedil, in hotel je svoje presenetiti. Vrnil se je po isti cesti. Temne, huđe misli so ga obhajale med potoma, grde in ostudne. Predržno so stopale na dan, sille v ospredje in nekatero so očitale naravnost: "Ti si kriv! Sam si kriv! Zakaj si pil? Povej! Zgrozil se je."

"Sam sem kriv!" No, tako hudo ni. Prehudo nisem zapravljaj nikoli, ker nisem imel kaj, a če sem se včasih poživilin, to vendar še ni tak greh. Sem pač človek. Sicer pa družina ni nikoli stradala, dokler sem bil zdrav. To se da opravičiti. Vkljub vsemu naporu je zmagovala obtožba in nepokorna domišljija mu je sprotila slikala nove grehe. Razburil se je in je vzkliknil srdito.

"Kaj pa drugi lahko zapravlja-

jo in pijančujejo, pa jim vendar ne zmanjka nikoli. Pa bi jaz ne smel!"

To je opravičba, ha! ha! ha! Tako je, moj bratec, prav imaš. Misliš na barona, kaj ne! On piše do onemoglosti, pije in bo pil; ti pa se poživilin v mladosti, spozabiš se in ga posnemaš, misleč, da sta enaka. Opravičba pa je to le, uteha je, in v tej zavesti pada krivda na druge. Dobro modruješ!

V premišljevanju je zašel nekoliko predaleč, mimo dolge, črne tovarne je korakal in to se je streznil, je zagledal pred seboj v poljasni noži znano lepo vilo sredi vrta, zidano v italijanskem slogu. Troje oken v prvem nadstropju je bilo razsvetljenih in od ondot se je slišal brezskrben smeč, razkošen kakor polna godba dovršenega igralca.

"To so baronovi", si je mislil mož in strmel v okna. Potem se je sklonil k tlom, zajel z roko po blatu, dvignil pest in zamahnil proti svetlim oknom. Blato je zaprasketalo po šipah, da so nevarno zažvenketale; rogačoj smeh je zadonel v noč . . . utihnil . . . in okno se je šklepetaje odprlo . . .

II

V svetli, prostorni sobi je bilo. Gospod baron je sedel na divanu tik okna in čital iz časopisa. Pri tem je kadil fino smodko in včasih je iztegnil roko k mstom, vzela smodko med dva prsta in jo v lahmem polkrogu odnesel od ust. Potem je iztegnil še nogo od sebe, nato se je napel, nagnil glavo nazaj, zamizal, in iz ust se mu je izvil zaspan, zdehajoč glas.

"Ni mi nekako prav," je leno dejal. "Zdi se mi, da ne sedim dovolj udobno." Nato se je spet zatopil v hranje.

Njegova soproga, lepa, mlada žena, je sedela na mehkem stolu pri mizici v kotu in se bavila z nekimi čipkami. Zdjajpzdaj je prenehala, iztegnila svoje bele, gladke roke po mizici in se zaljubljeno zazrla v milega soproga. Presedal ji je ta molk in rada bi bila obrnila njegovo pozornost na se. Zapeljivo je naravnala svoje telo, čakala, toda soproga ni genil oči od papirjev. Ko je zaslišala njegovo tožbo o sedežu, je urno pozabila prikljo in dejala:

"Ti se preveč mučiš, Henrik! Vedno si na nogah in se trudiš; nase pa ne pomisliš nič. Še zbolíš!"

"Ne boj se, draga Elza, in ne domišljaj si kaj takega!" jo je potolažil soproga. "To je samo hip no telesno nerazpoloženje, ki se včasih polasti človeka."

"Ne taji, ljubi moj!" je zopet izpregovorila soproga. "Saj vem, kako vedno tekaš okrog, in če opoldne poseliš kako urico v krogu družine, ti je že predolgo. Paži nekoliko nase in daj si počitka. V tovarni bodo že opraviili brez tebe in dovolj je, če enkrat v tednu pogledaš tja. Zakaj pa je uradništvo?"

"Elza, ti ne razumeš vsega!" je nadaljeval baron. "Uradništvo je res vro, in zvesto mi je. Ampak delavstvo je drugačno, s tem je križ! Zadnji čas se je razgoltilo in vsak dan zahteva več plačila, več prostosti in ne vem kaj še vse. Uradništva se že skoraj ne boji več, in jaz kar čakam, kdaj se bodo vame jeli upirati uporni pogledi."

"To je grozno, to delavstvo!" je sočutno vzdihnila gospa. "Oprost, dragi, jaz mislim, da si sam kriv. Ti si jim predober, kakor oče si jim; skrbiš zanje, daješ jim dela in kruha, zato da se ti pamtajo. Prav bi bilo, ako bi jim stopil malo na peste in jim nekoliko pokazal svojo moč. Pa! jaz bi jim dala vetra" in njeni drobni prstki so se stisnili v krčevito pest.

"Pomiri se, Elza! Ti se razburjaš", je skrbno dejal soproga in preko čela se mu je zvrtila temna grba. "Lahko bi škodilo tvojemu zdravju. Pustimo te stvari, kakor bi jih ne bilo in poveselimo se po domače. Eno urico družinskega brezskrbja, to je užitek, kakršnega si želim in se bo prilegel tudi tebi."

Gospa se je zmagovito nasmešnila in prisleda k soprogi na divan. Dva otroka, ki sta doslej pri igralni omari sestavljala razne stbinske figure, sta sesula zgraba na kup in priskakljala bliže. Oba sta bila krasna in zelo razvita za njiju kratka leta, saj še nohedn ni bil deset let star. Poseb-

no čvrst je bil deček, iztegnjen in vitek, ravno prav primerno bledega obraza in smelo zavihanega nosu. Starša sta s posebno zadovoljnostjo opazovala dvojico, in gospa je rahlo dejala:

"Ti in ta dva sta moje edino veselje na svetu. Brez vas bi sploh ne mogla več živeti . . . Henrik! Zdi se mi, da si se zadnji čas nekako otujil krogu družine, in da je tega kriva tovarna. Oh, ne več, kako neznosni so večeri, kadar te ni, in ko bi še teh dveh ne bilo, bi umrla od dolgočasnja."

"Ne govori tako!" je tužno zaprosil baron. "Kakor bi mi kdo porival nož v srce, se mi zde tvoje besede. Razumče me, da sem popolnoma srečen, le, kadar sem pri vas. Oh draga! Slast imam nočoj in rado vedem sem, kaj bo skuhala naša Rezi."

"Nisem ji še naročila," je dejala soproga. "Čakala sem na tvojo željo. Povej, kaj bi rad."

"Pražene jetrine v ribji omaki, in košček francoske torte."

Gospa je pokimala, pritisnila s prstom na svetel, vzbočen gumb v zidu in čez par trenutkov je vstopila v sobo polikana, ljubka služkinja.

"Povej Rezi, da si milostljivi gospod želi za večerjo pražene jetrine v ribji omaki in francosko torto," je ukazala gospa.

Služkinja se je obrnila s poklonom in odšla. Tedaj je zapazil baron, da si njegova ljubljanka, mlada baronesa otira solze z lepih lic.

"Emilijo, dušica!" jo je skrbno vprašal. "Kaj ti žali sree, da jokaš?"

"Oh, papa!" je vzdihovala mlada aristokratka. "Jetra in torte meni niso všeč in brez večerje bom morala iti spat."

"Potolaži se, pa izberemo kaj drugega. Izreči željo!"

"Dateljni v vinu, papa! To je izvrstno!" je izrazila gospica željo.

"Pokliči služkinjo!" je dejal baron soprogi.

"Tako!" je odvrnila ta. "Plemenit si, Henrik, da se žrtvuješ za otroka."

Služkinja se je pojavila na pragu.

"Rezi ne sme napraviti tort in jetre, ampak dateljne v vinu."

Poklon — in vrata so se zaprla. Ampak zdaj je skoraj na glas zajokal deček.

"Dateljnov v vinu, tistih kiselic!" je vpil. "To me ugonobi, mama! Kaj drugega hočem."

"A kaj, mili Edvard?"

"Maslene rezljence, potrošene s hamburško špinačo."

Služkinja se je zopet pojavila.

"Ne dateljnov, temveč maslene rezljence."

Komaj je izginila služkinja, že je jokala rezljenkom Emilija. Soproga sta prišla v zadrego, tožila sta oba in če sta ugodila enemu, je vpil drugi. Še parkrat je priromala služkinja na bojišče in debela kuharica pri štedilniku je še parkrat rohneča zvrnila na pol osmojene stvari v pomije, preden so se zedinili in zadovoljili z enim predmetom. Končno so rešili kočljivo zadevo in zazibali so se v udobnost. Otroka sta zopet pričela zidati gradove, soproga je sedla h klavirju in zaigrala mamljiv valček, poln čarobne zapeljivosti. Baron se je gugal na divanu, gledal je enkrat deco, enkrat lepo so progo zadovoljno se smehljaj sam zase in se čutil srečnega. In vsa ta tilha sreča se zaključil z okusno, bogato večerjo in to je vendar višek zemeljske dobrote . . .

"Štrr-klir-krink!" je zašklepetalo v šipah za zavesami. Strepotali so groze. Baron je odprevel obsedel na divanu in odprl usta na stežaj; soproga je prenehala z igranjem sredi skladbe in otrokoma se je ustavila roka. Še enkrat enako. Zdaj je bila mera polna.

"Kaj je to?" je prestrašen zavpil baron in planil pokonci. Soproga in otroci so zajokali.

"Pomagajte, pomagajte!" so obupno zastokali in vili roke proti baronu. "Papa, Henrik! Pomoč, pomoč!"

Baron je v naglici stisnil samokres v dlan, sunkoma odprl okno in se v iztegnjenim orožjem nagnil ven.

"Kdo je?" je grozeč zakričal in napel petelina. "Ustrelim ga kot zver!" Iskal je v poltemi pod seboj bitje, ki dela nemir. Razločiti ni mogel niesar in že je mislil okno zapreti, ko so po peščeni po-

ti zadoneli nagli koraki in se oddaljevali v noč. Ustrelil je v isto smer. Zadeti seveda ni mogel nič, samo da je vstrašil lopova. Zaprl je okno in še vedno držal samokres v roki. Tedaj se mu je zgrudila v naročje soproga in se onesvestila. Rahlo jo je spustil na divan in jo pričel močiti z vodo tako ročno, kakor najgorečnejša usmiljenka. Ko se ji spet vrnila zavest, je bila bleda in govorila s slabim glasom.

"Moja duša, Elza moja!" jo je prosil baron mehko. "Ne razburjaj se. To je malenkost! Kak pijanee se je v nevedni zlobnosti spozabil in storil zločin. Ne oziraj se na take nizkotne izbruhe."

"Ne mislim nase, ampak bojim se zate in za otroke," je šepnila soproga.

"Nič se ni zgodilo, vsi smo zdravi, solnce moje!" ji je govoril baron dalje. "Lopova pa zasledim in gorje mu, ker se je drznil kaliti mir v moji družini."

"Oh to so zverine v tem kraju!" je vnovič zaplakala gospa. "Človek niti življenja ne bo več varen. Zakaj sem neki šla sem, neumnica!"

"Molči, molči!" jo je miril baron dalje in srkal solze z njenih upadlih lic. "Ne smeš tako. Stori vse, da te zadovoljim, zločinca izročim tebi, da se maščuješ."

In obupni soproga je pozabil na slastno večerjo, pozabil je na udobnost, na kupčijo in na vse. Bodril je ženo in ji izpodbijal strah iz sree. Slednjič ji je pomagal na noge in jo spremil v spalnico. Njegov tek pa je bil za ta večer popolnoma skračen, posebno povečal pa se je tek služinčadi v kuhinji.

III

Strahoma je odšel delavec drugo jutro na delo, mislil je, da ga bo vratar odgnal takoj pri vhodu, in ni se malo čudil, ker se ni nanj niti ozrl. Delo mu ni šlo prav izpod rok in dvakrat predolgo je obračal predmete v roki, preden jih je oddal drugemu. Nekako ob desetih pa je prišel v delavnico uradniški sluga in ga pozval v pisarno. Pogumno je odšel za njim, dasiravno se je le predobro zavedal, da ga čaka. V pisarni so čakali nanj: ravnatelj, poslovodja, delovodja in — baron.

Ravnatelj se je v zadregi odkaljšal, pogledal po osobju in dejal: "Razumete za kaj se gre?"

"Razumem!" je odvrnil delavec brez zanimanja.

"Ali se kesate?"

"Kaj bi se! Zdaj mi itak ne pomaga več."

"Toda zakaj ste storili to?"

"Snoči nismo imeli večerje in srce je hotelo maščevanja."

"Kaj vi!" je vzkipelel tedaj baron. "Tudi mi nismo imeli snoči večerje zaradi vas." Vsedel se je na stol in mignil ravnatelju.

"Vsled tega dejanja moramo nastopiti proti vam. Postali ste nasilnik", je povzel ravnatelj. Kazen obstoji v tem, da ste odpuščeni od dela, tukaj je plačilo za štirinajst dni."

"Ali me boste kaj zaprli?" se je predrnul delavec.

"Ob času zveš! Zdaj odlazi."

In odšel je delavec iz pisarne, v eni roki denar, v drugi delavsko knjižico.

Ti žena njegova! Kolikokrat boš še iskala po predalih in stikala po kotih v zadnjem upanju. In vidva otročiča! Kolikokrat bosta še željno prosila kruha, jokala se bosta in hodila lačna spat. Le navadita se in molčita, uboga rezeva, saj ne vesta, kaj se godi gorji za visokimi okni. Tudi tam se dva prepirata za večerjo, celo jokata se . . .

UREDNIŠTVU DOPOSLANE KNJIGE IN MESEČNIKI.

Prejeli smo prvo in drugo izdajo "Ženskega Lista", ki je glasilo slovenskega socialističnega ženstva. List ima za slovenske žene zelo podučno vsebino in le žeteti je, da bi se nanj naročila vsaka slovenska žena. "Ženski List" izhaja vsako prvo soboto v mesecu in stane do konec leta 1913 le 80 vinarjev (17 centov). Posamezne številke stanejo 10 vinarjev. Naroča se: Uprava "Ženskega Lista" v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6. Urednica je znana slovenska žurnalistka in urednica "Zarje", Alojzija Štebijeja.

POZOR ROJAKI!

Tem potom želim seznaniti vse člane "Slovenske narodne podporne jednote" z mojim žalostnim položajem katerega je kriva bivša moja soproga, ki jo je popihala dne 30. aprila — z nekim Francetom Pircem. Vzela sta mi ves moj trdo prisluženi denar. On se je preskrbel tudi z mojo boljšo obleko, uro, verižico in prstanom razven tega je še več družih opehnil za gotove svote denarja. Obenea sta vzela saboj dve hčerki, za koje mi srce krvavi, ker sem jih nad vse ljubil. Prav radi teh apeliram na cenjene rojake, ako kateri zve za dotično družbo, kje se nahaja, naj mi naznani nje naslov, za kar mu dan \$5 nagrade. Omeniti moram, da meni ni za ženo — kot mislim da bi nobenemu možu ne bilo za takšno podivjanje v žeski podobi — pač pa na vsak način želim oteti svoji hčerki iz rok ničvrednežev, da bi postale kedaj koristne in vredne poštene članice človeške družbe. Toraj cenjeni rojaki, v imenu nedolžnih otrok uslišite mojo ponižno prošnjo in poizvedujte za obema in blagovolit. mi takoj naznani njiju naslov, za kar vam bo dem hvaležen vse svoje žive dni!

Tukaj vam je opis od te družine: Franc Pirc je doma iz Ločice pri Pozeli na Sp. Štajerskem, po domače Smerečnikov, je srednje precej rejene postave pogled mu je mižeč, star je 27 let. V Zedinjenih državah je še le 7 mesecev. Poleg slovensčine govori nekoliko nemški in italijanski jezik.

Ona je iste starosti. Njeno dekleško ime je bilo Franciska Stropnik, rojena pri Šoštanjju na Štajerskem, je srednje rejene postave, govori slovenski, nemški in nekoliko angleški jezik. Hčerke! Starejša je stara 7 let, rdečelična, belih kodrastih las ter govori slovenski in nekoliko angleški jezik. — Mlajša je stara 2 leti ter istotako belih, nekoliko kodrastih las.

Kedor zve za to družino, naj samo vpraša starejšo hčerko, kje in kedo je njen oče. Ona bo gotovo odgovorila na vsa vprašanja, ker me je nad vse ljubila. Imena hčerk! — Starejša je Angela, mlajša pa Amalija.

Koncem pozdravljam vse rojake širom Amerike in upam, da dohim v kratkem kaj obvestila, John Čermošnik, R. R. 2 Box 172, Mulberry, Kans. (Advertisement.)

ALI DOBRO SPITE.

Čisto navaden vzrok za slabo spanje je slabo zdravstveno stanje. Ljudje, ki trpe vsled neprebavnosti, vsled zabasnosti in vsled preobilnega napora, navadno slabo spijo. V takem slučaju ni priporočljivo rabiti narkotična zdravila; najboljša je poseči takoj ob pričetku na dno slabosti s tem, da uredimo svoje navade s rednim prebavljanjem, kar ojači naše telo. Priporočamo Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino, katero navadno dobro očisti čreva in da takoj hitro pomoč. Ono je zanesljiv pripomoček in prva pomoč v raznih nezgodah, kot pri zgubi slasti, zabasnosti, glavobolu in slabosti v želodec ali ščipanju v črevih. V lekarnah. Jos. Triner, 1333—1339 So. Ashland Ave., Chicago, Ill. V nezgodah, kadar rabite dobro zdravilo za drgniti po životu, takrat rabite Trinerjev Liniment. (Advertisement.)

POSESTVO

je na prodaj v Algonquinu, Ill. obsegajoče 4 akre z dvema hišama (ena za stanovanje, druga prodajalna). V nji so vsi potrebni stroji, s katerimi se polni steklenice s pivom (brewer bottling machines). Dva konja, dva voza in druga oprava. Na zemljišču je zasajenih 50 sadnih dreves. Dobra ponudba za vztrajnega in pametnega moža. Cena primerna. Vprašajte: Joseph Mathauer, Algonquin, Ill. (Advertisement.)

POZOR, ROJAKI IN BRATJE!

Podpisani prodam 40 akrov rodovitne zemlje, posejane z kornuzo, krompirjem, fižolom, begijem, jagodami, tobakom, zeljem, večvrstnimi bučami, zlatimi jabolkami (Tomatoes). Drugo je pa hosta, poraščena z lepim drevesjem, v kateri je približno 600 sežnjev drv. Goveja živina, prašiči, kokoši. Kmetijsko orodje in hišna oprava. Vse je na farmi. Kdor bo od mene kupil, mu ne bode treba družega, da kupi še kavo, sladkor in sol, pa bo preskrbljen za pričetek neodvisnega življenja. Jaz vzamem samo mojo obleko. Prodajam pa zato, ker odpuštam v staro domovino. Tu se nudi lepa prilika za rojake, kateri želi na kmetijo. Neobdelana zemlja se pa lahko tukaj dobi po \$10 aker, ravno tako dobra ali še boljše, kot jo morate drugod plačati agentom po \$20 in več. Jaz nisem agent za zemljišča, samo rad povem svojim rojakom in bratom, kje se lahko po ceni dobe zemljišča, ker vem, da vsak težko prisluzi denar, da bi ga dal bogatim kompanijam. Kdor želi natančnega pojasnila, naj piše na moj naslov. Bratski pozdrav, član društva št. 115, Anton Roth, R. No. 7, Black River Falls, Wis. (Advertisement.)

Veliki Slovensko-Angleški Tolmač, obsega slov.-angl. slovnico, razgovore, pisma in navodilo kako postati državljan poleg največjega slov.-angl. in angl. slov. slovarja. Knjiga je nujno potrebno vsem onim, ki se res želijo naučiti angleščine. Cena v platnu trdo vezana (420 strani) je \$2. ter se dobi pri V. J. Kubelka, 538 W. 145. St., New York, N. Y. (Advertisement.)

Krč v Želodcu

pozvroča prepogosto izpraznjenje črev. Ako imate drisko, imate gotovo krč. Odpravite njega vzrok ter s tem tudi uredite čreva vživajoč

Severovo Zdravilo Zoper Drisko

(Severa's Diarrhoea Remedy)

Priporoča se za zdravljenje kolere morbus, krča, kolike, poletnih pritožb in vnetje črev.

Napredaj v vseh lekarnah. Cena 25 in 50 centov.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS IOWA

1913! — SVETOVALEC — 1913!
Vse, kar morate vedeti o paketni pošti, poštah hranilnicah! — Kako postanem državljan. — Najnovejša slovenska izdaja (1913) z novimi zakonitimi odredbami. Vse v eni lični priročni knjižici. Koristno za vsakogar. Unijski tisk. Cena samo 25c. — Naroči se samo pri Bert P. Lakner, 1595 3rd Ave., New York, N. Y. (Adv.)

Unijske smodke najfinejše kakovosti z znakom S. N. P. J.
dvoje vrst po 5 in 10c — izdeluje po primerno nizki ceni
1.9¢ od stržene svote gre v rezervni fond S. N. P. J. i Pisma naročila se izvršujejo točno po C. O. D. Naročila se ne manj kot 1000 smodk po 5c ali 500 po 10c.
Podpirajte domače in bratsko podjetje! Vprašajte za cene!
John Breskvar,
3528 St. Clair Ave., N. E. Cleveland, O.
ZA VSEBINO oglasov je uredništvo le toliko odgovorno, kolikor zahteva zakon.

Frank Sakser

Glavni urad: 82 Cortlandt St., NEW YORK, N. Y. Podružnica: 6104 St. Clair Ave., CLEVELAND, O.

Posilja **DENARJE** Prodaja **PAROBRODNE LISTKE**

v staro domovino za vse prekmorske
potom c. kr. poštne hranilnice na Dunaju; hitro parobrodne družbe po izvornih cenah.

Tisoče Slovencev se vedno obrača na to staro tvrdko, a nihče ne more tožiti o kaki izgubi.

Potovanje v staro domovino potom Kašparjeve Državne Banke je najceneje in najbolj varno.

Naša parobrodna poslovnica je največja na Zapadu in ima vse najboljše oceanske črte (linije). Vozni listki, (šifkarte) po kompanijskih cenah. Menjalnica starokrajškega denarja. Kupujemo denar vseh držav sveta pozmernih cenah. Kašpar Državna Banka izplača za 5K - \$1 bres odbitka. Pošljamo denar v vse dele sveta po jako nizkih cenah; ravnotako izdajamo draffe. Stojimo v zvezi z najbogatejšimi slovanskimi bankami v stari domovini, in pri nas ni še nobeden, kar ta banka obstoji, (23 let), zgubil še centa. **PIŠITE PO CENE V SLOVENSKEM JEZIKU.** Kašpar Državna Banka sprejema denar na hranilne vloge in plačuje 3% od vsega vložnega denarja. Banka ima \$5,318,821 premoženja. Slov. Narod. Podp. Jednota vrši svoj denarni promet s Kašpar Državno Banko.

Kaspar State Bank
1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill

FRANK J. PETRU
JAVNI NOTAR
Posojila na zemljišča in zavarovalnica
Varnostne shrambe za denar in dragulje.
Najemnina \$2.50 na leto ali 5c na teden.
1443 West 18th St. blizo Laflin ulice.
Zastopnik sledečih stavbinskih in posojilnih društev.
Krajsko, Češko Hrvatsko stavbinsko in posojilno društvo.
Prvo Hrvatsko stavbinsko in posojilno društvo.
Benatky-ovo stavbinsko in posojilno društvo.
Hrad Rabi stavbinsko " " "
Unijsko stavbinsko " " "
Zemljišča in hiše na prodaj v vseh krajih mesta.
Denarna posojila proti nizkim obrestim.
Zavarovanje proti ognju pri najboljših družbah.
Ustanovljeno leta 1900

Ameriška Državna Banka
1825-1827 Blue Island Avenue
vogal Loomis ulice
Chicago.
VLOŽENA GLAVNICA \$1,850,000.00

JAN KAREL, PREDSEDNIK. J. F. ŠTEPINA, BLAGAJNIK.

Naše podjetje je pod nadzorom "Clearing House" čikaški bank, torej je denar popolnoma sigurno naložen. Ta banka prevzema tudi uloge poštne hranilnice Zdr. držav. Zvršuje tudi denarni promet S. N. P. J. Uradne ure od 8:30 dopoldne do 5:30 popoldne; v soboto je banka odprta do 9 ure zvečer; v nedeljo od 9 ure dopoldne do 12 ure odpopoldne. Denar vložen v našo banko nosi tri procenta. Bodite uvjereni, da je pri nas denar naložen varno in dobičkanosno.

EDINA SLOVENSKA TVRDKA.
Zastave, regalije, znake kape, pečate, in vse potrebščine za društva in jednote.
DELO PRVE VRSTE. CENE NIZKE.
Slovenske cenike pošljamo zastoj.

F. Kerže Co. 2616 S. Lawndale Ave. Chicago, Illinois

FRANCOZKA LINIJA
Samo 6 dni preko morja!
Ima vse samo brze parnike:
Odidejo vsaki četrtek ob 10 uri zjutraj iz pristanišča.

Austro-Americana Parobrodna Družba
Direktna črta med New Yorkom in Avstro-Ogrsko.
Nizke cene.

Dobra postrežba, električna svitljava, dobra kuhinja, vino brezplačno, kabine 3. razreda na parobrodih Kaiser Franz Josef I. in Martha Washington.

Na ladjah se govore vsi avstrijski jeziki.

Družni parobrodni na dva vijaka: Kaiser Franz Josef I., Martha Washington, Laura, Alice, Argentina, Oceania, Polonia, Canada.

Novi parobrodni se grade.

Za vsa nadaljna pojasnila se obrni na glavne zastopnike:

DR. ADOLF MACH
ZOBOZDRAVNIK
Uradne ure: 9 do 12 dop. 1 do 6 pop. 7.30 do 9 zvečer. Ob nedeljah po dogovoru.
2601 S. Lawndale Av. vogal 26th St. CHICAGO, ILLINOIS.

Phelps Bros. & Co.
2 Washington St, New York, N. Y.
ali na njih pooblaščene zastopnike v Zjed. državah in Kanadi.

Važno uprašanje!
DO mi opravi najbolj in najceneje!
Konzularne, st. ar. kraj. sodnijske in vojaške
Javni notar Kaker
220 1/2 Grove St
Milwaukee, Wis.

J. S. JABLONSKI
Slovenski fotograf
izdeluje vsa v fotografsko stroko spadajoča dela dobro in poceni
6122 St. Clair Avenue. CLEVELAND, OHIO

Pet točk.
1.) Rodovitna zemlja; 2.) Zdrava, čista studenčna voda; 3.) Zdravo podnebje, ugodna klima in prijazen kraj; 4.) Dober trg doma in dobre železniške zveze s velikimi industrijskimi mesti; 5.) Nizke cene, lahki obroki ter nobene čifutarije.
Se je prostora za 150 rojakov. Pridite in ogledajte si to zemljo in kraj sedaj ko vidite kaj raste in kako raste. — Tu bodo sami Slovenci, tujcev ne bo med nami.
VSE TO je vzrok, da sem prodal od 23. marca naprej nad 60 rojakom farme v največji slovanski farmerski naselbini v WAUSAUKEE, WIS. PREDNO kupite farmo, glejte, da imate poleg drugih tudi TE ugodnosti, brez katerih niste v stanu uspešno izhajati.
Za nadaljne informacije pišite
A. MANTEL, c. o. GRIMMER LAND CO.
Room 1007 — 133 W. Washington St., CHICAGO, ILL.